

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Maj 1978 **2**

*Dragi tovariš Tito! Iskreno Ti čestitamo k Tvojemu 86. rojstnemu dnevu.
Želimo Ti čvrsto zdravje in veliko lepih doživetij v naravi ter na lovu.
Hkrati Ti izrekamo našo hvaležnost in privrženost idejam samoupravnega socializma.*

Slovenski lovci

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXI., št. 2
maj—veliki traven 1978

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Izdajateljski svet:

Tone Svetina, predsednik,
Franjo Bulc, Janez Černač,
Janez Gregori, Gregor Kersnik,
Slavko Korbar, Slavko Kovač,
Franc Poredoš, Anton Simonič,
Peter Soklič, Marijan Šebenik,
Henrik Vadnov.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, urednik in
odgovorni urednik,
Anton Simonič, Henrik Vadnov,
Stane Valentinčič.
Pomočnik urednika: Janko Perat.
LOVEC izide praviloma vsak mesec.
Prva številka letnika izide
v začetku lovskega leta, v aprilu.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
oproščeno prometnega davka.
Ta številka je izšla v 19 300 izvodih.
Letni prispevek zveze lovskih družin
Lovski zvezi Slovenije, v katerem
je vračunana tudi naročnina za glasilo
Lovec, je po članu 180 din
oz. 223 din po članu, sprejetem v LD
v letu 1978.

Za druge naročnike je letna naročnina
200 din, za inozemstvo 320 din.
Posamezna številka 16 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.
Odpovedi med letom ne upoštevamo.
Vse gradivo za objavo
pošiljajte Uredništvu glasila Lovec,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21-245
in 21-819. Nenaročenih rokopisov
in slik ne vračamo.

Cene malim oglasom:

do 15 besed 50 din, od 15 do 25 besed
70 din, od 25 do 30 besed 100 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 6 din.
Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Za oglašanje obrtnih in drugih storitev
ali uslug v malih oglasih velja
dvojna cena. Male oglase je treba
plačati vnaprej na žiro račun
Lovske zveze Slovenije:
50101-678-47158.

Slika na naslovni strani ovitka:

Maj je na splošno prvi mesec
v življenju košutinega mladiča
— jelenjega teleta
Foto Janez Černač, DIANA

Divji ali veliki petelin

Narisal **Jurij Mikuletič**,
študent veterinarske
fakultete v Ljubljani
in član Lovske družine
Trnovski gozd —
ZLD Gorica

IZ VSEBINE:

Karel Gošler	34	Nova veterinarska zakonodaja in lovstvo
Iz statistike LZS	36	Divji petelin, rušavec, jereb in belka v loviščih SR Slovenije
Blaž Krže	37	Izvršilni predpisi zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč
Miha Adamič	39	Problem in perspektive ohranjanja vodne perjadi in mokrih biotopov v Sloveniji (nadaljevanje in konec)
Cilka Konečnik	42	Gozd v Kočevskem Rogu, pesem
Blaž Krže	43	Največ pozornosti odstrelu lanščakov
Tone Svetina	46	Lovčeva zadnja pot
Tine Juvan	50	Na petelina
Po lovskem svetu:	52	Ali bodo v ZR Nemčiji rešili vidro? — M. Sekirnik
Lovski oprtnik:	53	Tisa je zavarovana — F. Jurhar
	54	Prvi enok ali kunji pes, uplenjen v Jugoslaviji — -elf-
	54	Priklical sem ga h koči — Fr. Golavšek
Jubilanti:	56	
Lovska organizacija:	57	Lovstvo in požarna varnost — V. Volk
	58	Peto leto uspešnega dogovarjanja o gojitvi jelenjadi v Karavankah — B. Galjot
	59	Zakaj načrtno vlaganje — K. Mozetič
V spomin:	60	
Mladi pišejo:	62	Naša psička Baka — I. Ferluga
Lovska kinologija:	63	Druga republiška uporabnostna preizkušnja prepeličarjev — S. Kovač
Šaljive:	64	

Slika na drugi strani ovitka:

Tovariš Tito s kozorogom, ki ga je uplenil 29. decembra 1977 pod
Begunjščico — Foto Jadran Maček

Nova veterinarska zakonodaja in lovstvo

Karel Gošler, direktor Republiške veterinarske uprave v Ljubljani

Veterinarska zakonodaja obravnava zdravstveno varstvo živali v najširšem pomenu. Njen cilj je, da bi bile živalske populacije čim manj prizadete od škodljivih vplivov, ki se odražajo kot bolezni, oziroma da bi bilo živalsko meso in drugi živalski deli, ki služijo človeku za prehrano itd., zdravi. Preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni v veterinarski zakonodaji še vedno namenjamo največ pozornosti. Vendar tudi takim okvaram zdravstvenega stanja živali, klinično zaznavnih ali ne, ki bi lahko — četudi le posredno — negativno vplivale na zdravje ljudi. Tako posodobljena je veterinarska zakonodaja, ki smo jo dobili konec predlanskega, lanskega in v začetku tega leta.

Nekaj predpisov, ki določajo postopek z mesom in z uplenjeno divjadjo, najdemo v Zakonu o var-

stvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo državo. Objavljen je v Uradnem listu SFRJ, št. 43, od 1. okt. 1976. Skupščina SR Slovenije pa je leto kasneje sprejela republiški Zakon o varstvu živali pred kužnimi boleznimi (v nadaljnjem besedilu Zakon), objavljen v Uradnem listu SRS, št. 18, od 14. okt. 1977. Izvršilni predpisi Zakona — v obliki odredb, navodil, pravilnikov — pa so objavljeni v letošnjem Uradnem listu SRS, št. 2 in 3. Kar štirinajst jih je.

Lovce in lovske organizacije ti predpisi zadevajo na dva načina. Poleg obveznosti, ki jih imajo lovci kakor vsi drugi občani, imajo še posebne dolžnosti kot »posestniki« divjadi. Republiški zakon v 5. členu namreč pravi, da so »organizacije združenega dela in druge organizacije ter posamezniki, ki se ukvarjajo z varstvom in gojitvijo živali (v nadaljnjem besedilu posestniki živali), dolžni izvajati predpisane ukrepe za varstvo le-teh pred kužnimi boleznimi«. Obveznosti lovcev in lovskih organizacij so zapopadene tudi v drugem odstavku istega (5.) člena, ki določa, da »ima vsak posestnik živali pravico in dolžnost, da skrbi za varstvo živali pred kužnimi boleznimi in za zdravje živali tako, da ne ogrožajo zdravja drugih živali in ljudi.«

Ko pa gre za uplenjeno divjad, so lovci in lovske organizacije dolžni upoštevati in se dosledno ravnati po zakonskih določilih, ki veljajo za živila živalskega vira, s ciljem, da bi bila le neoporečna divjačina na voljo ljudem za hrano. Potemtakem nam ni več prepuščeno na voljo, ali bomo ugotavljali vzroke poginov divjadi ali ne. Obveznost iz 34. člena Zakona torej velja tudi za lovce in lovske organizacije. Le-ti morajo, kakor vsak drug »posestnik«, ob vsakem sumu, da je žival zbolela ali poginila za kužno boleznijo, to takoj naznaniti pooblaščenim veterinarski organizaciji ali občinskemu organu veterinarske inšpekcije. Truplo take poginule ali uplenjene

divjadi pa je obvezno do veterinarskega pregleda ohraniti.

To praktično pomeni, da bo vsak lovec oziroma lovska organizacija morala sporočiti na ustrezno mesto najdbo dveh ali več približno v istem času poginulih divjih živali iste vrste v istem predelu, če ni očitno, da gre za mehanski vzrok pogina (povoženo, obstreljeno, uničeno od snežnega plazua ipd.). Nadaljnjo nalogo ima potem veterinarska služba.

To tudi pomeni, da bodo lovci oziroma lovske organizacije odslej morali zalagati krmišča (medvedja, lisičja itd.) le s trupli in mesnimi odpadki, ki nesporno niso kužni. Takšna krmišča z okolico bodo morala biti tudi v bolj zadovoljivem higienskem stanju, kot so bila morda doslej, da se ne bi razširila kakršnakoli bolezen.

To navsezadnje pomeni, da bo tudi na krmiščih za parkljasto divjad in pri solnicah ter okrog njih treba bolj skrbeti za čistočo. Tu se morda zbirajo tudi živali, ki so invadirane z zajedavci in bi se odtod bolezen lahko razširila na več divjadi in večje površine.

Kjer imajo napajališča za divjad, bodo morali skrbeti, da ne bodo postala žarišča npr. metljivosti. Glede drugih bolezni pa velja isto za fazanerije, voljere, obore itd. Vse takšne naprave z okolico vred bo treba vzdrževati v takšnem higienskem stanju, da ne bodo vir okuževanja lovišč.

Pri tem ne smemo prezreti, da so med živalskimi kužnimi boleznimi tudi človeku nevarne. Že dalj časa je pri nas prisotna steklina, ki jo sicer za zdaj še uspešno zadržujemo onkraj Mure. Vsak čas se pa lahko — če ne iz Prekmurja pa iz Avstrije — razširi tudi na naša neokužena območja. Zelo narobe bi bilo, če bi že pred leti zastavljene veterinarsko-sanitarne ukrepe zamenjali in tako dopustili razširitev stekline na nova območja. Težko si predstavljamo, kako bi se človek počutil npr. na območju medvedje-

Iz Zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi

30. člen

(1) Transport divjačine, ki je namenjena za javno potrošnjo, je dovoljen, če je pošiljko pred odpravo pregledal pooblaščen preglednik. Po pregledu izda lovska organizacija potrdilo, da je divjad uplenjena, ulovljena ali pokončana v neokuženem lovišču in da preglednik ni ugotovil nobenega suma glede zdravstvene neoporečnosti mesa.

(2) Pooblaščen preglednik je član ali delavec lovske organizacije, ki mora imeti izpit za preglednika in pooblastilo občinskega organa veterinarske inšpekcije.

(3) Veterinarsko-sanitarni pregled divjačine, ki je namenjena za javno potrošnjo, opravi pooblaščen veterinarska organizacija v hladilnici takoj po razkladanju divjačine.

(4) Veterinarsko-sanitarni pregled je obvezen za meso divjih prašičev in medvedov, ne glede na to, ali je njihovo meso namenjeno za javno potrošnjo, za porabo v lovski organizaciji, za lastno domačo porabo ali za krmljenje živali. Veterinarsko-sanitarni pregled opravi pred uporabo, obdelavo oziroma predelavo pooblaščen veterinarska organizacija.

Ko se prebujajo prvo zelenje

Foto J. Papež, Diana

ga lovišča, kjer bi razsajala ta bolezen. Pomislimo samo, da živali s to boleznijo izgubijo prirojeno plašnost in da celó srna utegne postati napadalna. Potem ni težko razumeti, da je bolje izvrševati še tako zahtevne in neprijetne preventivne ukrepe, kakor pa — namesto užitka pri občudovanju narave — živeti v strahu, da doslej miroljubni medved, lisica, jazbec itd. utegnejo postati nevarna nadloga za varnost drugih živali in predvsem ljudi.

Vsak lovec bo torej moral biti odselej še bolj pozoren na pojave bolezni pri divjadi. S tem v zvezi priporočam, naj bi vsak član lovske organizacije tudi ponovno prebral članek Andreja Levičnika »Pregled najpogostejših bolezni divjadi« (Lovec, št. 3 — junij 77).

Bistven za lovstvo v Zakonu je 30. člen, ki ga zato posebej v celoti objavljamo. S tem v zvezi pa še posebno Pravilnik o programu in načinu opravljanja izpitov na tečajih za preglednike divjačine v lovskih organizacijah (Ur. list SRS, št. 3/78).

Transport uplenjene divjadi, ki je namenjena za javno potrošnjo, je torej dovoljen, če je pošiljko pred odpravo pregledal pooblaščen preglednik. Dokaz, da je bila divjad

pregledana, je potrdilo, ki ga izda in podpiše pooblaščen preglednik, žigosa pa lov. organizacija.

Zakaj je potrebno, da najprej pregleda uplenjeno divjad preglednik lovske organizacije, zakaj ne kar veterinarski inšpektor oziroma pooblaščen veterinarska organizacija? Prvič zato, ker bi bilo to predrago, drugič pa zato, ker bi bili notranji organi divjadi (pljuča, jetra, srce, vranica, ledvice) za pregled dejansko neuporabni zaradi oddaljenosti veterinarja, saj bi se med transportom neohlajeni razkrojili. Tako je ostala edina stvarna rešitev, da pregled uplenjene divjadi in njenih notranjih delov izvede strokovno usposobljen preglednik.* Na ta način bo veterinarsko-sanitarni pregled v zbiralnicah uplenjene divjadi zelo olajšan. Pristojni veterinar, ki bo končno veljavno pregledal uplenjeno divjad, bo razpolagal s kvalitetno informacijo in

* Tudi preglednik pri LD v največ primerih ne bo mogel opraviti ustreznega pregleda notranjih organov na kraju uplenitve. Zato bo treba zahtevane notranje organe prinesiti do pooblaščenega preglednika v (polivinilasti) vrečki, vendar dovolj hitro, da se ne razkrojijo in tako postanejo za pregled neuporabni.

— Op. ur.

bo njegovo potrdilo strokovno neoporečno. Pri tem ne smemo pozabiti, da je pregled notranjih organov tudi pogoj za izdajo veterinarskega spričevala, kakor ga zahtevajo tuji uvozniki.

V Pravilniku o programu in načinu opravljanja izpitov na tečajih za preglednike divjačine v lovskih organizacijah je določeno, da tečaje organizirata Lovska zveza Slovenije in krajevno pristojna veterinarska organizacija na sedežih zvez lovskih družin. Predpisan je minimalni program tečaja. Po tečaju (najmanj 20 šolskih ur) tečajniki delajo izpit pred izpitno komisijo, katere član mora biti tudi občinski veterinarski inšpektor. Stroške za tečaj plača organizacija, ki upravlja lovišče, katere član oziroma delavec se je udeležil tečaja. Tečajniki, ki uspešno opravijo izpit, prejmejo potrdilo o opravljenem izpitu za preglednika uplenjene divjadi. Vendar je za pregledovanje divjadi potrebno še pooblastilo pristojne občinske veterinarske inšpekcije. Izpit za preglednika uplenjene divjadi so po Pravilniku o organizaciji gojitvene-čuvajske službe ter o programu in načinu opravljanja izpitov za lovske čuvaje (Ur. list SRS, št. 7/78) dolžni opravljati kandidati za lovske čuvaje

na lovskočuvajskem izpitu. Tako so že opravili izpit in dobili potrdilo za preglednika divjačine udeleženci lovskočuvajskega tečaja letos v Novi Gorici in Celju.

Po pregledu uplenjene divjadi preglednik izda na predpisanem obrazcu, objavljenem v Uradnem listu SRS, št. 3/78, ustrezno potrdilo, potrebno za veterinarsko-sanitarni pregled v zbirališču oziroma hladilnici. To potrdilo mora obvezno spemljati vsako pošiljko uplenjene divjadi pri transportu.

Pred nami je torej neodločljiva naloga, da čimprej usposobimo v vsaki lovski organizaciji ustrezno število preglednikov uplenjene divjadi, izmed članov LD in delavcev lovske organizacije združenega dela.

Poleg določila o obveznem veterinarsko-sanitarnem pregledu vse uplenjene divjadi, namenjene za javno potrošnjo, zakon tudi predpisuje obvezen pregled mesa (divjačine) divjih prašičev in medvedov, ne glede na to, ali je njihovo meso namenjeno za javno potrošnjo, za porabo v lovski organizaciji, za lastno domačo uporabo ali za krmljenje živali. Za pregled mesa te divjadi pa zakon neposredno zadolžuje pristojno veterinarsko organizacijo. Namen te določbe je predvsem preprečiti uživanje trihineloznega mesa, ki povzroča številna obolenja ljudi.

Skušal sem prikazati čimveč iz sedanje veterinarske zakonodaje, ki zadeva lovstvo. S tem opozarjam lovce in lovske organizacije na odgovorne naloge, ki jih ta zakonodaja nalaga.

Divji petelin, ruševac, gozdni jereb in belka v loviščih LD in lovskogospodarskih organizacij SR Slovenije

Iz statistike Lovske zveze Slovenije

Zveza lovskih družin (ZLD)	Odstrel v letu 1976			Pomladanski stalež 1977			
	Divji petelin	Ruševac	Jereb	Divji petelin	Ruševac	Belka	Jereb
Bela krajina	—	—	20	8	—	—	510
Celje	13	4	75	150	100	—	1 810
Gorenjska	16	28	53	303	287	92	1 587
Gorica	3	29	9	318	734	224	1 508
Gornja Radgona	—	—	—	—	—	—	—
Idrija	2	1	8	65	38	8	240
Kočevje	4	—	86	24	—	—	694
Koper	—	—	—	—	—	—	42
Ljubljana	2	—	17	113	19	—	250
Ljutomer	—	—	—	—	—	—	—
Maribor	9	7	64	403	91	40	1 754
Notranjska	—	—	38	15	—	—	700
Novo mesto	—	—	40	—	—	—	814
Posavje	—	—	23	3	—	—	300
Postojna	—	—	24	42	—	—	784
Prekmurje	—	—	—	—	—	—	—
Ptuj	—	—	—	—	—	—	—
Zasavje	1	—	23	48	—	—	461
Skupaj 1976—1977*	50	69	480	1 492	1 269	364	11 454
1975—1976	41	60	596	793	660	194	14 599
1974—1975	26	67	745	895	653	228	14 301

Lovskogospodarske organizacije	Odstrel v letu 1976			Pomladanski stalež 1977			
	Divji petelin	Ruševac	Jereb	Divji petelin	Ruševac	Belka	Jereb
Fazan	—	—	—	—	—	—	—
Jelen	—	—	4	20	—	—	250
Kompas	—	—	—	—	—	—	—
Kozorog	9	19	—	64	120	—	250
Ljubljanski vrh	—	—	2	—	—	—	20
Pohorje	—	13	—	100	15	—	—
Prodi	—	—	—	—	30	20	40
Medved	—	—	10	20	—	—	—
Triglav	9	32	—	163	431	—	—
Žitna gora	—	—	—	—	—	—	50
Skupaj 1976—1977	18	64	16	367	596	20	610
1975—1976	32	68	3	374	509	100	705
1974—1975	25	64	42	363	531	100	32

Skupaj ZLD in lovskogosp. org.							
1976—1977	68	133	496	1 859	1 865	384	12 064
1975—1976	73	128	599	1 167	1 169	294	15 304
1974—1975	51	131	787	1 258	1 184	328	14 833

Pri odstrelu so šteti samo samci, ker je dovoljen le odstrel samcev. Navedeni pomladanski stalež pa zajema skupno samce in samice.

* Prva letnica (npr. 1976—1977) v vseh devetih primerih velja za odstrel v navedenem letu in se nanaša na 2., 3. in 4. stolpec. Druga letnica (npr. 1976—1977) v vseh devetih primerih velja za stalež v navedenem letu in se nanaša na 5., 6., 7. in 8. stolpec.

Za belko je naveden le pomladanski stalež, ker odstrel ni dovoljen. Najprej je belko v Sloveniji že popolnoma zaščitil občni zbor Lovske zveze Slovenije, 20. januarja 1973. Sklep o popolni zaščiti te gozdne kure je potem uzakonil še sedanji lovski zakon, sprejet 20. 10. 1976.

Lov na divjega (velikega) petelina je dovoljen po odobrenem odstrelnem planu od 10. maja do 31. maja, lov na ruševca pa od 1. maja do 15. junija. Vsaka lovski organizacija pa s svojim sklepom lovno dobo lahko še skrajša oziroma lov popolnoma prepove.

Izvršilni predpisi zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč

Blaž Krže

Uradni list SR Slovenije je v letošnji 7. številki (31. 3. 78) objavil izvršilne predpise, ki pomenijo nadaljnje uresničevanje določb zakona.

Ti predpisi so bili sprejeti z dokajšnjo časovno zamudo tudi zato, ker je njihova pomembnost za bodoče delo lovskih organizacij narokovala temeljito, široko javno razpravo, katere zaključki so torej sinteza interesov lovskih organizacij, pa tudi drugih dejavnikov, opredeljenih kot »uresničevanje širšega družbenega interesa«.

V tem smislu je najpomembnejši ODLOK O DOLOČITVI LOVSKOGOGITVENIH OBMOČIJ V SR SLOVENIJI.

Celoten slovenski prostor je v lovskogojitvenem smislu razdeljen na več območij, znotraj katerih bodo vse lovske organizacije ter subjekti drugih sorodnih dejavnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti (občine, krajevne skupnosti) sklepale družbeni dogovor oz. sprejele dokument o določenih skupnih zadevah (obveznostih in pravicah) pri uveljavljanju celovitih družbenih interesov za varstvo in ohranitev divjadi (33., 34. in 35. člen zakona).

V smislu smernic in stališč, sprejetih na 5. seji skupščine LZS, je potrebno pripraviti enoten delovni oz. vsebinski osnutek družbenega dogovora, katerega bo seveda treba prilagoditi in uresničevati v smislu specifičnih pogojev in interesov v posameznem lovskogojitvenem območju. O tem bo skupščina LZS razpravljala na svoji 6. seji v maju ali v začetku junija ter osnutek družbenega dogovora posredovala vsem občinskim skupščinam, ki so pooblaščenice za postopek pri sklepanju takega družbenega dogovora (čl. 86 zakona).

Treba je omeniti, da so iz tehničnih razlogov, verjetno med tiskom, v Uradnem listu izpadla imena nekaterih lovišč: iz pohorskega lovskogojitvenega območja lovišča lov-

skih družin Bistra, Pogorevc, Prežihovo, Koprivna, Peca in Jamnica; iz karavanškega lovskogojitvenega območja pa lovišče LD Tržič.

Iz družbenega dogovora v lovskogojitvenem območju bo izhajal tudi lovskogospodarski načrt, ki ga podrobneje opredeljuje PRAVILNIK O LOVSKOGOSPODARSKIH NAČRTIH.

Vsaka organizacija, ki upravlja lovišče, mora izdelati petletni lovskogospodarski načrt in ga predložiti v potrditev pristojni občinski skupščini. Da bi bilo to zahtevno delo lahko opravljeno kvalitetno, so delegati na 5. seji skupščine LZS menili, naj bi tekoče lov. leto 1978/79 lovske organizacije premostile z letnimi načrti in petletne lovskogospodarske načrte izdelale za obdobje 1979/80 — 1983/84. S tem predlogom se je strinjal tudi republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in o tem obvestil vse občinske skupščine. V kasnejših razpravah je bilo ugotovljeno tudi, da bi si morali prizadevati za

celovitejše vključevanje lovstva v širše družbeno planiranje, ki zajema plansko obdobje 1980—1985. Vsekakor je ta ugotovitev pomembna in jo lovske organizacije morajo upoštevati že v pripravah za izdelavo petletnih načrtov; mogoče pa bi ob izteku teh načrtov sprejeli še dveletne načrte in se tako vsebinsko in terminsko uskladili z vse pomembnejšim družbenim planiranjem z vseh vidikov. Za petletne lovskogospodarske načrte bo ustrezne tikovine založila Lovska zveza Slovenije, vsem lovskim organizacijam pa bodo na voljo od junija letos.

PRAVILNIK O IZDAJANJU TROFEJNEGA LISTA ZA TROFEJE DIVJADI v bistvu potrjuje sedanjo prakso, lovskim organizacijam pa nalaga obveznost strokovnega in odgovornejšega ocenjevanja vrhunskih trofejev in trofejev, ki so jih uplenili lovski gostje iz tujine. To je še zlasti pomembno, ker je ocena trofeje neposredno povezana z dohodkom organizacije. Pri ocenjevanju trofejev

Mladi in stari brglez

Foto B. Cvenkel

Najmanjši kaliber, teža in zadetna sila krogle za odstrel navedene divjadi

Vrsta divjadi	Min. kal. mm	Min. teža krogle (g)	Min. zadetna sila kpm/100 m (E 100)
1. medved	7,0	11,0	350
2. jelenjad, kozorog, divji prašič, damjek	6,9	9,7	250
3. gams, muflon, volk	6,2	6,0	150
4. srnjad, ris, svizec	5,6	3,2	100
5. veliki petelin, ruševce	5,6	2,6	25

je bilo v zadnjih letih ugotovljenih več nenamernih in namernih napak ter »precejevanj«, kar ne prispeva k ugledu slovenskega lovstva.

Sedmi člen tega pravilnika pravi, da »trofeje ocenjuje strokovna komisija pri lovski organizaciji, ki upravlja lovišče. Ta komisija ima 3 člane, od katerih mora imeti vsaj eden opravljen preizkus znanja za ocenjevalca trofej.«

Vprašanje »preizkusa znanja za ocenjevalca trofej« je še odprto, toda ta strokovna kvalifikacija bo povsem zanesljivo priznana vsem, ki so opravili lovskočuvajski izpit.

V Uradnem listu so natisnjeni tudi obrazci trofejnih listov za 13 vrst divjadi.

PRAVILNIK O ORGANIZACIJI GOJITVENO-ČUVAJSKE SLUŽBE TER O PROGRAMU IN NAČINU OPRAVLJANJA IZPITOV ZA LOVSKE ČUVAJE

Pomembna novost tega predpisa je, da lovskemu čuvaju daje status uradne osebe (1. člen). Razen tega ta pravilnik lovskim organizacijam nalaga obveznost organizirati gojitveno-čuvajsko službo, opredeljuje

pravice in dolžnosti lovskih čuvajev in predpisuje program izpita za lovskega čuvaja; vse v skladu s samoupravnim sporazumom o zasnovi, programu in verifikaciji izobraževalnega programa v okviru LZ Slovenije (Lovec, št. 5 — avgust 76). Dosedanji program izpitov je dopolnjen s snovjo o boleznih divjadi oz. z opravljanjem dodatnega izpita za preglednika mesa uplenjene divjadi.

ODLOČBA O VRSTI IN MOČI LOVSKEGA OROŽJA TER MOČI NABOJEV IN TEŽI KROGEL, S KATERIMI SE SME LOVITI POSAMEZNA VRSTA DIVJADI

1. Parkljasto divjad, medveda, volka, risa, svizca je dovoljeno streljati le z lovsko puško risanico.
2. Divjad drugih vrst je dovoljeno streljati tudi s šibrami.
3. Najmanjši kaliber, teža krogle in potrebna zadetna sila za odstrel divjadi posameznih vrst so navedeni v tabeli zgoraj.

Odločba izhaja iz načel zakona, ki v sedanjih pogojih v izvajanje lova vnašajo več lovske pravičnosti.

V nadaljevanju navajamo k tabeli

spodnje meje, tj. najmanjše kalibre, teže in tipe krogel, ki še izpolnjujejo pogoje za uporabo.

Pod tč. 1 — minimalni kaliber 7 × 64, RWS H-plašč 11,2 g; 7 × 65 R, RWS TIG — 11,5 g.

Pod tč. 2 — .270 Winchester (6,9 × 64), Nosler 9,7 g.

Pod tč. 3 — 1243 Winchester (6,2 × 51), konični delni plašč, 6,5 g.

Pod tč. 4 — 5,6 × 50 R Magnum, konični delni plašč, 4,1 g; .222 Remington (5,7 × 43), 3,24 g, delni plašč.

Pod tč. 5 — .22 Winchester Magnum.

S tem izvršilnim predpisom je prepovedana uporaba krogle iz gladke cevi (breneke, idealka) za lov na divjad vseh vrst. Velikega petelina in ruševca pa je dovoljeno streljati tudi s šibrami; velikega petelina z ne manjšimi kakor št. 6 (4 mm), ruševca pa ne z manjšimi kakor št. 8 (3,5 mm).

V tabeli spodaj navajamo tudi balistične podatke za nekatere zastarele kalibre, ki se pri nas še vedno uporabljajo.

ODLOČBO O ODŠKODNINSKEM CENIKU ZA POVRAČILO ŠKODE NA DIVJADI bomo objavili v eni naslednjih številok LOVCA.

Lovska zveza Slovenije in ČZ Uradni list SRS bosta izdala vse izvršilne predpise oz. celotno lovsko zakonodajo v posebni brošuri, o kateri smo lovce prvič že obvestili v posebni prilogi »Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč« — glasila Lovec, št. 8 — november 1976.

Foto J. Jurca

Balistični podatki o nekaterih zastarelih kalibrih lovskih nabojev

Kaliber	Teža krogle	E 100
5,6 × 52 R Savage	4,6	129
6,5 × 54 Mannl. Schön.	10,3	210
6,5 × 58 R	6,0	229
7 × 72 R	9,0	204
7 × 72 R	7,0	149
8 × 57 R-360	12,7	208
8 × 57 R-360	10,2	179
9,3 × 72 R	14,7 (svinčenka)	107
9,3 × 72 R	12,5 (del. bakr. plašč)	141
9,3 × 72 R	13,0 (del. bakr. plašč)	217

Problem in perspektive ohranjanja vodne perjadi in mokrih biotopov v Sloveniji

(Nadaljevanje in konec)

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri BF v Ljubljani, odsek za lovstvo

III. Stanje in perspektiva ohranjanja mokrih biotopov

S sprejetjem novih sodobnih lovskih zakonov po republikah in pokrajinah, z ratifikacijo Mednarodne komisije za varstvo ptic (Pariška konvencija) in s podpisom Samoupravnega sporazuma o usklajevanju lova in ohranitvi ptic selivk imamo v vsej Jugoslaviji solidno osnovo za varstvo selivske vodne perjadi vsaj s strani lovstva. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, kako ohranjevati in izboljševati življenjsko okolje tej divjadi, kar je osnovni pogoj za uveljavitev aktivnega varstva divjadi in favne v celoti.

Ob ugotovitvi, da je uspešno ohranjanje favne nedeljivo povezano s stopnjo ohranjenosti življenjskega okolja in da to še posebej velja za specialiste — vrste, ki so navezane na specifično obliko življenjskega okolja (sem sodijo vsi predstavniki vodne perjadi), se moramo zamisliti. Tudi Slovenija niti druge jugoslovanske republike niso izjema zaradi obsežnih sprememb v prostoru, ki jih je prinesel razvoj in krepitev materialne baze družbe in ki so posebno močno prizadele prvotni delež ter razporeditev mokrih biotopov.

Rimljani so prvi na naših tleh regulirali vode in osuševali močvirja, npr. izravnali so del struge Ljubljance na Ljubljanskem barju.

Dejansko pa so z večjimi osuševalnimi deli na obsežnem zamočvirjenem svetu Ljubljanskega barja pričeli šele pred približno dvema stoletjema. Leta 1773 so pod vodstvom jezuita patra Gabriela Gruberja pričeli kopati prekop med grajskim hribom in Golovcem za hitrejše odvajanje vode z Barja. Prekop so dokončali leta 1780. Z osuševanjem Barja so potem nadaljevali le počasi, povsem prekinila pa ga je francoska okupacija.

Po letu 1821 so nadaljevali z deli, kopali so odvodne kanale, leta 1823

pa tudi poglobili strugo Ljubljance; v celoti pa Barje hidrološko še danes ni urejeno. Kaj je pomenilo neosušeno Ljubljansko barje za vodno perjad, je mogoče razbrati iz zapisov barona Žige Zoisa in znamenitega naravoslovca Balthasarja Hacqueta.

Po zapisih Žige Zoisa so se še konec 18. stoletja na Ljubljanskem barju pojavljale velikanske jate divjih rac in vodne perjadi drugih vrst. Največ je bilo mlakaric (*Anas platyrhynchos*), navadnih žvižgavk (*Anas penelope*), zvoncev (*Bucephala clangula*), žličaric (*Anas clypeata*), rjavk (*Aythya nyroca*) in čopastih črnic (*Aythya fuligula*). Ljudje so race lovili ponoči v nizko razpete mreže na lščici, vodnih jarkih in zavojih Ljubljance. V ugodnih nočeh je en lovec tako ujel tudi po 600 do 700 rac. Hacquet pa je zapisal, da je »le redkokje v Evropi kakšna vodna okolica s toliko množino vodnih ptic jeseni in spomladi, kakor jih ima Ljubljansko barje«.

Od druge polovice 19. stoletja pa

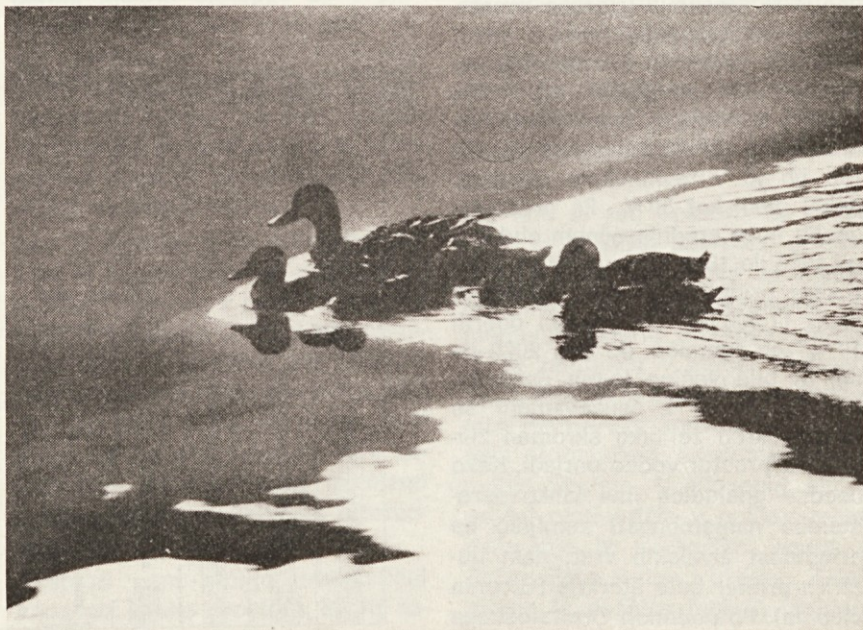
do leta 1938 so bila začeta oz. delno izvršena regulacijska dela na večini slovenskih voda. Po oceni iz leta 1938 so bila na območju Dravske banovine (današnja Slovenija brez Primorske, s površino 1 574 636 ha) dokončana melioracijska dela na ok. 8000 ha, začeta in nedokončana na nekako 45 000 ha (tu je upoštevano tudi Ljubljansko barje), medtem ko bi bilo treba pričeti s tovrstnimi deli še na 75 000 ha.

Po letu 1945 so ponovno zaživela obsežna osuševalna in regulacijska dela v raznih predelih Slovenije, vendar so zaradi nedovoljnih sredstev le počasi napredovala.

V najnovejšem času pa v Sloveniji vse bolj občutimo posledice absurdnega dogajanja, ko se mora kmetijstvo vse bolj umikati na slabša, manj primerna zemljišča, osnovne produktivne površine pa mora prepuščati drugim interesantom, predvsem industriji in urbanizaciji. Na ta način izgubimo v naši republiki letno okoli 2000 ha oz.

Mlakarica z naraščajem na dolenski reki Mirni

Foto J. Pesjak

Mlakarice na Savi

Foto VI. Pleničar

0,4 % obdelovalnih površin. Ohraniti in povečati kmetijske površine pa postaja danes eksistenčni problem vsakega naroda.

V gorati in z gozdovi (nad 50 %) porasli SR Sloveniji je mogoče nove, za strojno obdelavo primerne kmetijske površine pridobiti le z izsuševanjem in melioracijami. Za te posege pridejo v poštev predvsem v ekonomskem pogledu malo produktivna zamočvirjena in občasno poplavljen zemljišča ob večjih rekah in v ravninskih območjih severovzhodne Slovenije. Ta pa so hkrati najpomembnejša življenjska območja vodne perjadi v Sloveniji. Po podatkih Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje (Regionalni prostorski plan za območje SR Slovenije — Zasnova uporabe prostora: Vodno gospodarstvo 3/4 1976) je v Sloveniji: 91 876 ha občasno poplavljenih zemljišč in 172 018 ha mokrih tal, skupaj torej 263 894 ha hidrološko neurejenih zemljišč. Od teh jih je v ravninskem svetu le nekaj manj kot 50 %. Po predvidevanjih bo v srednjeročnem obdobju od 1976 do 1980 v Sloveniji za kmetijsko pridelovanje usposobljenih okoli 17 000 ha, kar pomeni dobrih 10 % teh zemljišč, do leta 2000 pa naj bi bila večina le-teh osušena. Seveda se bo z osuševanjem še nadalje krčil že tako skromen življenjski prostor vodne perjadi. Kako usodne posledice ima lahko sprememba namembnosti zemljišč na prisotnost živalskih vrst, nam ilustrira primer bele štorke (*Ciconia ciconia*). Po podatkih Ornitološkega

oddelka Prirodoslovnega muzeja Slovenije je število izleženih mladičev v letih od 1973 do 1975 nihalo med 150 in 200 letno, medtem ko je bilo leta 1965 v istem območju izvaljenih in vzrejenih kar 450 mladičev, torej več kot dvakrat toliko. Areal bele štorke v Sloveniji pa je omejen na celotno Podravje in Pomurje, torej se praktično prekriva z območjem, kjer so tudi v prihodnje predvidena najobsežnejša osuševalna dela. Tako lahko pričakujemo, da se bo njena številčnost tudi nadalje zmanjševala. Bela štorika nam služi le kot bioindikator ekoloških sprememb v nekem širšem območju, saj osuševalna dela najmanj tako usodno vplivajo tudi na prisotnost drugih,

na mokre biotope vezanih predstavnikov favne.

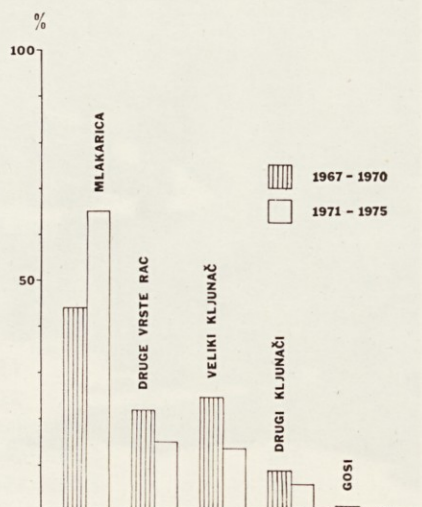
Kmetijstvo ima danes v družbeno-ekonomskem razvoju prioriteto mesto, zato moramo misel na kakršno koli a priori oviranje predvidenih posegov v fond mokrih biotopov izključiti. Pač pa moramo po poti dogovarjanja prebiti zid, s katerim se je kmetijstvo, žal pogosto tudi po krivdi lovcev, obdajalo. Upoštevaje prisotnosti divjadi kot integralnega dela kulturne krajine naj po tej poti postane sestavni del načrtovanja sodobne kmetijske proizvodnje.

Z zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je načelno rešeno vprašanje poravnavanja škod, ki jo kmetijstvu povzroča divjad, s čimer je dejansko odpravljeno najbolj sporno vprašanje v odnosu med kmetijstvom in lovstvom.

Vse možne oblike sodelovanja s kmetijstvom moramo zato iskati v družbenih dogovorih, s katerimi naj bi v okviru novih lovskogojitvenih območij usklajevali interese z drugimi dejavniki v prostoru (31.—37. člen Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč).

V interesu ohranjanja vodne perjadi bi kazalo s kmetijstvom in vodnogospodarskimi organizacijami sodelovati pri načrtovanju hidromelioracij na posameznih območjih in znotraj njih uveljavljati načelo kompenzacije. Kot kompenzacijo za osušene mokre biotope naj bi kmetijstvo lovcem prepustilo v najem tista zemljišča, za katere je vprašanje, če bi bila za kmetijsko pridelovanje po osuševalnih delih primerna. Takšne površine bi bilo treba s primernimi biotehničnimi deli spreminjati v čim bolj kakovostne biotope za vodno perjad. Finančna sredstva za tovrstna dela bi seveda kazalo združevati v okviru lovskogojitvenih območij, saj pomen presega okvire posamezne lovske družine. Potrebno osnovo za

Struktura odstrela vodne in obvodne perjadi v SR Sloveniji (v %)

tovrstno dejavnost predvideva tudi Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, ki v 6. členu pravi:

Na področju dejavnosti varstva in gojitve divjadi se za zadeve posebnega družbenega pomena štejejo: — ohranjanje, vzdrževanje in izboljševanje življenjskih pogojev za divjad ...

Opozoril bi tudi na vprašanje, kakšno stališče naj bi lovstvo v prihodnje zavzemalo glede izkoriščanja velikih umetno osnovanih »sekundarnih« mokrih biotopov. Sem sodijo akumulacijska jezera hidrocentral, akumulacije vode za potrebe kmetijstva in industrije, ribniki in podobno. Takih potencialnih sekundarnih biotopov (akumulacijska jezera HC na Srednji Dravi in drugod na večjih rekah, zadrževalniki vode v sklopu regulacij v povodju Drave in Mure, znano Šmartinsko jezero pri Celju, akumulacija Vonarje na Sotli idr.) je tudi pri nas vedno več oz. so v gradnji ali načrtu.

Sekundarni mokri biotopi lahko ob ustrezni prilagoditvi režima izkoriščanja, vsaj nekaterim skupinam vodne perjadi, delno nadomestijo deficitno življenjsko okolje.

Lovstvo bi moralo nastopiti z jasni mi stališči, da je vsaka umetno osnovana vodna površina, kljub spremenjeni prvotni namembnosti, še vedno neodtujljivi del lovišča z vsemi značilnostmi in smotri, od katerih sta varstvo in gojitev divjadi gotovo najpomembnejši.

Prav zaradi tega si načrtovanja umetnih vodnih površin, ki že v znosnovi ne bo upoštevalo možnosti njihove večnamenske izrabe, v prihodnje v Sloveniji ne smemo dovoliti. Še posebej zaradi po naravi skromnega fonda mokrih biotopov in predvidenih obsežnih posegov vanje.

Spreminjanje vodnega režima je naloga kompleksne narave, ki ne sme slediti interesom ene same dejavnosti, pač pa mora prisluhniti

Vedno manj jih je

Foto Fr. Gyuran

prostorskim koristim vseh za vodo zainteresiranih dejavnikov.

Na pomembnost sekundarnih mokrih biotopov je opozoril tudi Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), ki je na vlade dežel članic naslovil poziv (Varšava, junij 1973), da naj v projektih novih vodnih površin predvidijo rezervatna območja, kjer bi vodna perjad našla dovolj miru in druge življenjske pogoje.

Dalje CIC priporoča, naj bi v tako nastalih rezervatih v gnezditvenem obdobju zagotovili popoln mir, s tem da bi v njih takrat povsem ustavili razne aktivnosti.

Snovanje in usposabljanje sekundarnih mokrih biotopov bo v perspektivi ena izmed konkretnih nalog lovstva v okviru aktivnega ohranjanja vodne perjadi. Ta ugotovitev pa nikakor ne sme vplivati na zmanjšanje prizadevanj za zavarovanje čimveč še ohranjenih naravnih mokrih biotopov.

Ker je kmetijstvo le eden dejavnikov, ki danes bistveno posegajo v prostor, moramo z idejo o pomenu mokrih biotopov in nujnosti njihovega ohranjanja čim prej prodreti tudi v širše sfere prostorskega planiranja. Toda to ne bo lahko delo in ga ne bo moč opraviti le z navajanjem, da sta divjad in njeno okolje dobrini posebnega družbenega pomena.

Nasproti nam stojijo urbanistični koncepti izrabe prostora, ki jih na-

črtovalci zaradi nepoznavanja zadeve z našega zornega kota izdelujejo, ne da bi upoštevali naravne zakonitosti.

Naše orožje bo lahko le solidno poznavanje dejanskega stanja fonda mokrih biotopov kot tudi posledic, ki jih posegi vanje povzročajo oz. bi jih mogli povzročiti.

Pred nami je zato velika, vendar neodločljiva naloga inventarizacije in kategorizacije mokrih biotopov. Jasno je, da celotne »moke dediščine« ne moremo zavarovati, zato se bomo šele na osnovi izvršene kategorizacije lahko objektivno odločili, katere površine moramo za vsako ceno ohraniti. Pomemben korak v tej smeri je že storil Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo, ki je v svojem Inventarju najpomembnejše naravne dediščine Slovenije (Ljubljana 1976) opozoril na številne mokre biotope, ki z različnih vidikov zaslužijo, da bi jih ohranili.

Ob tem bi rad opozoril na nevarnost, ki jo lahko posredno prinese podpis kake konvencije za zaščito nacionalno ali internacionalno pomembnih mokrih biotopov, preden bi ta zemljišča v celoti inventarizirali. Ena takih konvencij je znamenita Ramsarska konvencija, od katere si posebno naravovarstveniki veliko obetajo. V Sloveniji naj bi po tej plati prišlo v poštev za zavarovanje le Cerknjsko jezero in Sečoveljske soline z okolico. Z ocenitvijo le peščice mokrih biotopov

»Zeleni gozd je lovčev raj«

Foto D. Namestnik

kot dobrine nacionalnega ali celo internacionalnega pomena pa kaj lahko izgubimo bitko z drugimi koristniki prostora za druge, morda komaj kaj manj pomembne biotope, ki pa niso okrašeni z epitetonom »mednarodno pomemben«.

Kolikor s podružbljanjem pomembnosti in nujnosti ohranjanja takih območij ne bomo uspeli prodreti med najširšo javnost in tako vplivati na spremembo odnosa do teh vprašanj, nam ne bo pomagala nobena konvencija.

Vsekakor je stik z javnostjo v smislu oblikovanja njenega odnosa za nujno aktivno ohranjanje divjadi ter s tem seveda tudi druge favne, po poti ohranjanja in izboljševanja življenjskih pogojev, najpomembnejša naloga sodobnega lov-

stva. Še posebno je to pomembno v odnosu javnosti do problema ohranjanja mokrih biotopov. Le neobveščenosti je mogoče pripisati brezbržnost javnosti za brezdušno poseganje v fond teh zemljišč, saj je pripravljena množično protestirati že zaradi odstranitve nekaj dreves v mestu. Žal še vedno veljajo besede, ki jih je zapisal znameniti Aldo Leopold (A Sand Country Almanac): »Živimo v neslavni dobi množičnega uničevanja mokrih biotopov, posega, ki ga večina ljudi gleda kot simbol napredka. Resnično vrednost naše mokre dediščine pa žal pozna le peščica človeške množice, le tisti z resničnimi željami za ohranitev narave v srcu. Truditi pa se moramo, da bo teh vedno več!«

GOZD V KOČEVSKEM ROGU

(Za teden gozdov, od 22. do 28. 5. 1978)

Cilka Konečnik

Kočevski Rog, kako si veličasten,
v vsakem letnem času ves drugačen
in včasih zdiš se kar pošasten.
Stoletja že bogastva tvoja človek

jemlje
in vrača ti le bore malo.
Rezilo žage in sekire je zarilo v tvoje
se lesove,
ker človek neusmiljeno je videl le
denar.

Kaj od lepote tvoje bo ostalo,
takrat nikomur ni bilo mar.

Nato je vojna vihra pridirjala,
Kočevski Rog je pojem varnosti postal.
Pod krošnjami dreves je dosti našlo
jih zavetje,

a žal premnogi je za vedno tu ostal.
Grobovi so prekriti z mehkim mahom
in z listjem je zakrita vsaka sled,
a veter poje žalostinke svoje,
šepeče včasih, kot jokali bi, in včasih
tuli

kot od boleti strašne ves prevzet.

Ko človek je obnavljal domovino,
spet v gozd po les se je podal.
Neutrudno peli dan za dnem sta žaga
in sekira

in gozd bogastvo zopet je dajal.
Ko bila so zgrajena nova mesta,
ko vsak imel je kruh in dom,
takrat bi človek moral reči gozdu:

»Hvala —
sedaj jemal bom le toliko,
kolikor nujno rabil bom.«

A vrtoglavi tek sodobnega življenja
zajel je v svoj vrtinec ves človeški rod,
napredek tehnike zamenjal žage in

sekire,
motorne žage sedaj brnijo vsepovsod.
Drevesa padajo kot za stavo,
po gozdu nove ceste se grade,
da lahko velikanski stroji
k vsakemu drevesu prihrume.

Saj človek vrača, piše, primerja, meri,
vsak si misli, da ima svoj prav,
a to je kakor kaplja v morje v primeri,
kar gozd mu daje in kolikor je že
človeku dal.

Ko naši vnuki bodo svoje vnuke
pestovali,
čez mnogo let bo dedek vnuku svojemu
dejal:

»Nekoč v Kočevskem Rogu bili sami so
gozdovi.

Ne veš, kaj gozd je?
Potem v muzej-pragozd* te bom peljál.«

* Muzej-pragozd je zaščiteni predel gozda v Kočevskem Rogu (51 ha), kjer je drevje in drugo rastlinstvo zaščiteno pred žago in sekirami. Tu vse raste in umira po naravnih zakonih, brez človekovega poseganja.

Največ pozornosti odstrelu lanščakov

Blaž Krže

Srnjad v Sloveniji naseljuje vsa lovišča od zgornje drevesne meje pa do morja. Skoraj ni lovca, ki se neposredno ali vsaj posredno ne ukvarja z vprašanji o gojitvi srnjadi, katere številčnost v Sloveniji nenehno narašča. Vzporedno s tem se večja tudi odstrel, ki je v loviških lovskih družin v lov. letu 76/77 dosegel že 20 800 živali, kar je povprečno 1,20 na člana. Skupno z odstrelom v loviških organizacij združenega dela s področja lovstva pa je bilo odstreljene kar 22 500 srnjadi. Zanimivo je, da je v navedenem lovskem letu število odstreljene srnjadi v Sloveniji, najbrž prvič v zgodovini, preseglo odstrel zajcev (v lov. letu 76/77 le 16 600); številčnost zajcev po vsej Evropi zaradi vrste vzrokov nenehno upada. Vzporedno s številčnim večanjem populacij srnjadi, ki je ponekod v Sloveniji presegla celó biološko gostoto, se srečujemo tudi z vrsto vprašanj, kako z ustrezno gojitvijo zagotoviti uravnovešeno številčnosti te divjadi z zmogljivostmi okolja, ki skoraj povsod izgublja svoj prirodni značaj. Po drugi strani pa vsekakor moramo upoštevati nenehno krepitev fizične in strokovne usposobljenosti slovenske lovske organizacije, v kateri prevladujejo hotenja po čim bogatejših loviščih. Na področju strokovnega usposabljanja smo v zadnjih letih storili precej. Dobili smo strokovno delo avtorja A. Simoniča o srnjadi, kateremu bi lahko oporekali zgolj preobširno podajanje snovi, kar pogosto zmanjšuje zanimanje bralca. Razen tega smo v letu 1977 sprejeli nove gojitvene, biološko opredeljene smernice, ki izhajajo predvsem iz tega, da je srnjad produkt okolja in da se pri izbirnem odstrelu srnjakov ne ravnamo samo po rogovju, pač pa tudi po telesni razvitosti, le-to velja tudi za odstrel srn. Ob tem ne bi ponovno načenjali razprave o tem, v koliki meri bodo nove smernice pripomogle k čim boljši gojitvi srnjadi, ponovno pa bi

kazalo opozoriti vse lovske organizacije, da je določitev razponov v telesnih težah in težah rogovja, kot kriterijev za razvrščanje v posamezne gojitvene razrede, predvsem vsebina in naloga samoupravnega dogovarjanja v okviru »gojitvenih bazenov« ali lovskogojitvenih območij. Z močnim in dinamičnim poseganjem v razred mladičev in enoletne srnjadi pa seveda prispevamo k pogojem za »zdravo populacijo«.

Pred 15. majem vsekakor ni odveč spregovoriti predvsem o odstrelu srnjakov. Vsako leto v »zdravi populaciji srnjadi« lahko odstrelimo: 40 do 50 % enoletnikov, 10 do 20 % dve- do štiriletnih, 30 do 40 % pet- do sedemletnih in starejših srnjakov.

Teoretično bi morali biti dve- do štiriletni srnjaki popolnoma zaščiteni, nelovni. Temelj načrtovanja odstrela srnjadi je poznavanje osnov biologije te divjadi. Vemo, da so v pravadnini vlogo selektorja opravljale zveri. »Naravna starostna piramida« je ozka, zaradi tega pri poseganju v razred mladih sledimo naravnim zakonitostim.

Pri jelenjadi lahko v razredih mladih, slabo razvitih jelenov posegamo do njihovega četrtega leta, pri srnjadi pa moramo to opraviti že v drugem letu njene starosti. Samo dobro razviti in močni (eno)letniki naj bi sestavljali ta del »piramide«, v tem razredu čakati in oklevati je v temelju narobe. Pri tem imamo torej v mislih odstrel B-lanščakov in prav zaradi te kategorije je bil začetek lovne dobe pomaknjen na 15. maj. To so srnjaki brez teritorija, zato jih v maju pogosteje opazamo, tudi zgodaj izstopajo, kasneje pa povsem »izginejo«. V večini lovišč se srečujemo z dobršnim deležem slabo razvitih (eno)letnikov. Da odstrel srnjakov B-lanščakov (letnikov) ne sme biti niti številčno niti po lovcu omejen, ni potrebno posebej poudarjati.

Nadaljnji (teoretični) cilj planiranja in odstreljevanja srnjakov je, da s

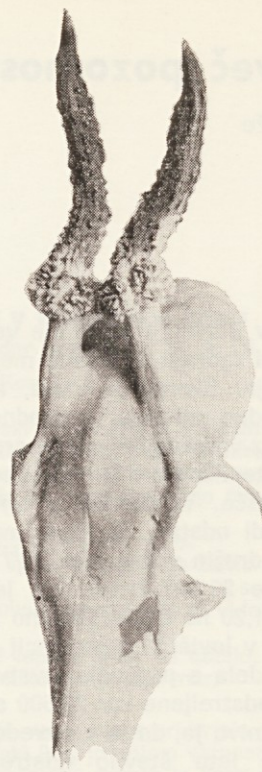
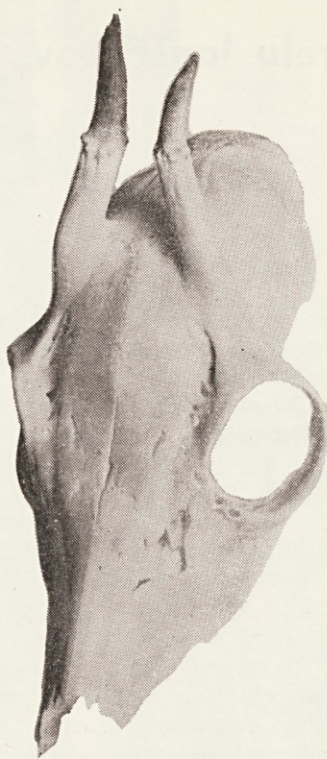
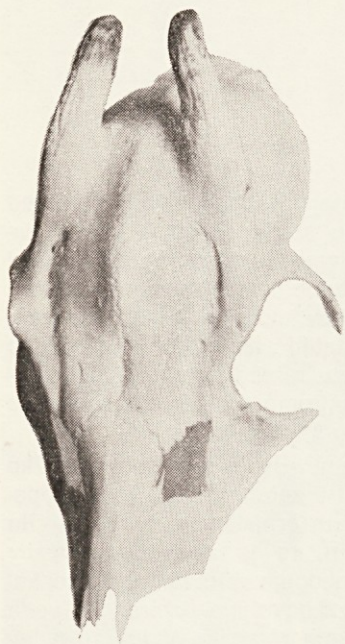
skromnejšim poseganjem v razred srednje starih (2 do 4 letnih) zagotavljamo doraščanje zrelih. Kajti kljub temeljitemu posegu v razred lanščakov moramo vedeti, da nam del slabih lanščakov še vedno »uide« v razred dveletnih. Zato torej planiramo tudi skromen odstrel dve- do štiriletnih!

Vsi vemo, da je sivo teorijo težko izvajati v zeleni praksi. Toda z opazovanjem srnjakov v marcu, aprilu in maju, to je za večino lovcev sicer obdobje mirovanja, bomo kasneje zadovoljivo izbirali v vseh starostnih razredih. V juniju in kasnejših mesecih pa bomo razlike med lanščaki in dveletnimi srnjaki mnogo težje ugotavljali.

Z biološko utemeljenimi gojitvenimi ukrepi moramo potegniti ostro črto med srnjaki v drugem letu starosti (enoletniki) na eni ter med dve-, tri- in štiriletnimi srnjaki na drugi strani. Prvi v teritorialni razporeditvi nimajo pomembnejše vloge in so podrejeni dveletnim in starejšim, ki so socialno najpomembnejši.

Foto M. Mali

Pravilna ocenitev srnjadi v naravi ni samo težka, pač pa tudi odgovorna naloga. Imeti je treba dober dvogled in veliko potrpljenja ter upoštevati tole:

Pri srnjadi ni zanesljivih znakov, po katerih bi jo lahko natančno razpoznavali iz leta v leto. Telesne značilnosti srnjadi, vključno z rogovjem, se zaradi različnih vplivov okolja spreminjajo in zato za ocenjevanje v naravi niso povsem uporabne. Ugotovitve, upoštevajoč, da v naravi ni ničesar absolutnega, lahko strnemo v naslednje:

— Starim srnjakom rogovje najpogosteje odpade že konec oktobra, lanščakom napogosteje šele decembra.

— Stari srnjaki imajo od konca januarja do sredine februarja, srednje stari od srede februarja do sredine marca že doraslo rogovje, pri (eno)letnikih pa se marca rast rogovje šele pričinja in traja do maja. V gorskih predelih je ta termin časovno odmaknjen za 14 do 30 dni, vendar vedno v sorazmerju.

— Tudi termini prebarvanja so pri obeh spolih srnjadi močno podvrženi klimatskim razmeram in torej »drseči«. (Eno)letniki se praviloma prebarvajo prej, tj. maja, starejša ali telesno osabela srnjad do srede junija. Sem sodijo tudi breje oz. vođeče srne.

Zgodnje prebarvanje, tj. v maju, v

vseh starostnih razredih pa je lahko znak vitalnosti oz. dobre kondicije. Zlasti po milih zimah se lahko starejši srnjaki prebarvajo hkrati z dobro razvitimi lanščaki. Ta pojav, ki je sicer izjemen, moremo ugotavljati tudi pri jesenskem prebarvanju po sušnem obdobju in v letih z dobrim gozdnim obrodrom. Odstrel prebarvanih srnjakov v maju oz. juniju, kar je veljalo kot lovsko pravično, torej ni združljiv z gojitvenimi smernicami, če ne upoštevamo tudi drugih znakov.

Mnogo lovcev o starosti srnjakov sklepa tudi po barvi glave, razvitosti vratu, povešenih kronah rogovja in podobno.

Schäfer (1974) je v ZR Nemčiji preiskal 400 glav uplenjenih (eno)letnikov: le 30 % jih je imelo temno sivo-rjavo obličje, kar velja kot zanesljiv znak enoletnika; 70 % jih je imelo več ali manj svetleje sivo obarvano glavo in bi jih po dosedanjem spoznanju lahko uvrstili med starejše; le 20 % jih je imelo značilno belo liso nad smrčkom.

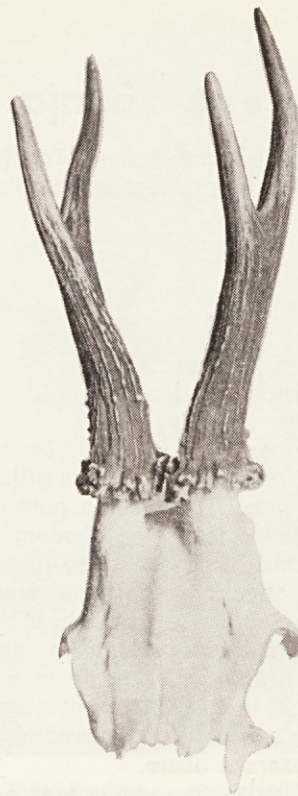
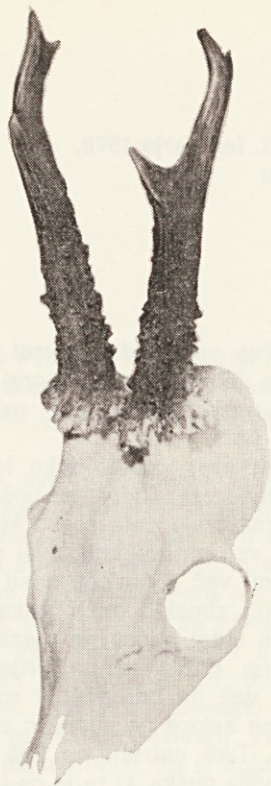
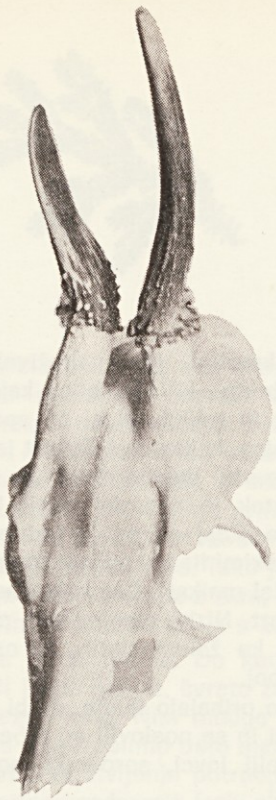
Zato po barvi glave oz. obličja ne moremo zanesljivo prepoznati enoletnika, kolikor barve ne upoštevamo skupaj z drugimi značilnostmi, kot so vitkost, nedoraslost, zgodnje prebarvanje, tanek vrat, naivno otroško obnašanje in splošen videz. Dolge, pozne zime, ko vegetacija kasni, vplivajo zlasti na razvoj

(eno)letnikov. Ugotovitev, da je imelo kar 70 % preiskanih (eno)letnikov (Schäfer) glavo svetlejše barve, priča o tem, da pravilno ocenjevanje že v tem starostnem razredu večini lovcev, ne samo nemškim, dela težave.

Mnogo razprav in razglabljanj pa je namenjenih tudi gumbarjem. Poudariti moramo, da gumbarji niso le odraz neustrezne številčnosti srnjadi, pač pa tudi labilnosti okolja. Da degeneracije zaradi križanja v sorodstvu ni, potrjuje več poizkusov (l. 1937 naseljena srnjad na otoku Fehmarn).

Pri sedanjem stanju lovske stroke in znanosti vemo, da gre pri pojavu gumbarjev za splet dejavnikov v okolju (živiljenjski prostor, številčnost srnjadi in iz tega izhajajoč socialni vpliv, prehrana). Čeprav v zdravih populacijah srnjadi — v primerjavi z jelenjadjo — ni ugotovljena čvrsta povezanost in soodvisnost med telesnim razvojem in močjo rogovja, pa je Elssmann le ugotovil, da pri srnjadi obstaja povezanost med telesno razvitostjo (habitusom), sestavo kosti, premerom rožnic in močjo rogovja.

Gotovo je »izrazit gumbar« po prečno telesno šibkejši od enako starega, normalno razvitega (eno)letnika, saj v poprečju tehta do ene tretjine manj. Pri takem gumbarju

sta tudi rožnici slabo razviti na šibkih rožnicah pa tudi v kasnejših letih ni pričakovati močnega rogovja.

Sicer pa med vplive, ki pogojujejo gumbarje, lahko uvrstimo zlasti:

— Okolje s siromašnimi prehrabenimi pogoji, ki so nastali predvsem pod vplivom človeka. Tipični primeri so monokulture iglavcev s popolnim pomanjkanjem grmovnega sloja in podrasti.

— Pri prekoračitvi gostote populacije je tipično narašča delež gumbarjev s »prosojnimi lobanjami in zakrnelimi rožnicami«. Značilno za tak vpliv je, da se gumbarji vedno pojavljajo zlasti v določenih predelih. Tudi tu vzrok ne tiči v slabši kakovosti in sorodstvu srnjadi, pač pa v psihičnem stanju »stresa« (strahu), v katerem ta divjad dorašča. Tudi to je dokazano s poskusi.

— Notranji zajedavci vseh vrst, tem je srnjad izredno podvržena, tudi povzročajo gumbasto rogovje. Vsi ti škodljivi vplivi so torej krožno in vzročno povezani.

Premajhen in strukturno nepravilen odstrel srn je nadaljnji vzrok za pojav gumbarjev. O srnah, »ki polegajo gumbarje«, lahko govorimo le takrat, ko imamo v mislih prestele in take srne, ki zaradi hormonskih motenj polegajo prepozno. Tudi »piramida srn« mora vsebovati

zadostno število srednje starih telesno in psihično sposobnih srn. Z nepravilnim odstrelom vodečih srn veliko prispevamo, da se osiroteli srnjački, ki jih izguba matere zlasti psihično prizadene, razvijejo v gumbarje.

Po hudi zimi je število gumbarjev navadno večje. Ozka povezanost je tudi med številom snežnih dni in številom gumbarjev v istem letu.

Tudi pozna, spomladanska zima od marca do maja ima negativen vpliv, zlasti na razvoj (eno)letnikov, ker prepečuje normalno spomladansko vegetacijo.

Končno tudi izboljševanje naravnih prehrabnih pogojev in umetno krmljenje prispevata k pojavu gumbarjev, saj preživijo tudi vsi šibki mladiči. V nasprotju s tem pa je pojav gumbarjev nepoznan povsod tam, kjer narava pozimi odloča, kateri bo preživel in kateri ne. To je predvsem v gorskih okoljih in severnih deželah, kjer se je sčasoma izoblikoval tip srnjadi, prilagojen ostrim klimatskim pogojem.

Z dosedanja gojitvijo srnjadi nikakor ne moremo biti zadovoljni, ker nova spoznanja vse prepočasi prodirajo v prakso. Prizadevati si moramo za ustreznejše delo v lovskih organizacijah in za nenehno strokovno usposabljanje vseh članov. Le tako bomo tudi pri gojitvi srnjadi uspešnejši.

Slike z leve proti desni:

1.—2.

Tipična primerka gumbarjev. Telesna teža iztrebljenih 13,0 kg oz. 13,5 kg, telesno torej pod povprečjem. Teža rogovja 50 g oz. 55 g, šibke rožnice. Take srnjake uvrščamo v razred B-lanščaki.

3.

Primerka, ki zahteva natančno presojo. V povprečnem slovenskem lovišču je na meji med A in B-lanščaki. Višina šil 7 cm, telesna teža (z glavo) 14,5 kg. Zato ga še uvrstimo med B-lanščake (seveda ob upoštevanju meril v območju).

4.

Dolžina levega roga 9,5 cm, desnega 6,5 cm. Teža rogovja 100 g. Ob telesni teži 16,0 kg — odstrel nepravilen, ker je A-lanščak. Bolj kakor oblika in pravilnost rogovja je važna masa. Le na močnih rožnicah zraste močno rogovje!

5.

Pozor, vsak lanščak ni šilar! To je lanščak šesterak, zato A-lanščak. Teža rogovja 130 g, višina 13,0 cm. Že konec maja je očistil rogovje, kar je znak izredne vitalnosti. Telesna teža (z glavo) 16,0 kg. Napačna ocena pred strelom — nepopravljiva posledica.

6.

A-lanščak, kakor si ga lahko le želimo. Telesna teža 16,5 kg, teža rogovja 160 g, višina 17 cm. Rožnici izredno močni, bujni. Napačni odstrel v avgustu na klic, ko mora biti lovec zaradi hitrih sprememb položaja še zlasti pozoren.

Lovčeva zadnja pot

V spomin očetu Antonu, Toneju, ki je umrl 23. februarja 1978,
v osemnosemdesetem letu starosti, na Bledu

Tone Svetina

Človek je rojen zato,
da prezira smrt!

Nihče ne ve, od kod, nihče ne ve, zakaj je izpod oboka neba prijadrala črna ptica. Sedla je na golo drevo v pobočje blizu nad vhodom našega doma, tja, koder niso nikoli sedale ptice njenega rodu. Negibno je čumela na veji v hladu in megli, z nasršnim perjem in dolgim, ostrim kljunom. Gledala je v ozko ulico, kjer so hiše kot pogrebci tesno združene, tik ob potoku vse do jezerske obale.

Ves dan je tako visela med nebom in sneženo planjavo z onemelim krikom v lačnem drobu. Bila je kot grenka slutnja, kot strah pred neznanim. Tam je bila, ko so te prinesli mrtvega čez rodni prag in te položili na mrtvaški oder. Gledala je z drobnimi, blestečimi očmi, kako smo te obdali z zelenjem in cvetjem, ki je imelo barvo krvi in ognja, kako smo prižigali sveče.

Pomislil sem, da je to stara ptica. Morda se je izlegla davno, takrat ko si se še kot otrok številne družine igral in tekal po travnikih. Morda je pomnila vse tvoje lovske pohode, vse tvoje življenje, ki je prešlo dvoje vojn in se utrnilo.

Z vrha drevesa nas je gledala, kako smo ostali sklonjenih glav v zamolkli žalosti, ko nismo mogli doumeti, da si odšel od nas na zadnjo lovsko pot, v sivi onkraj, v izsanjana večna lovišča.

Zdaj si mrzel in bel kot kamen na dnu globoke reke. Na tvojem spokojnem obrazu je obležalo začudenje in nerazumljivo veselje, s kakršnim si pozdravljal samo sonce, kadar je vzšlo, ko je zbudilo rastline, da so v sveži rosi odprle in potem zaprle cvetove in razveseljevale divjad, ko je prihajala na pašo. To je bil izraz, ki si ga imel le za svoje najboljše prijatelje.

Zdel si se mi, kakor bi po napornem lovskem pohodu začutil utrujenost, legel v travo in malo zadremal, s svojo lovsko torbo pod glavo in s puško ob boku. Kakor bi hotel

vsak čas vstati, da bi vzel palico v roke in se napotil naprej skozi gozd, prek livad k reki na svoji lovski poti.

Slej ali prej vsakdo tako léže in ne vstane več. Tudi ti ne boš nikoli več. Vsa tvoja pota so se končala. Nikoli več ne boš zalezoval divjadi in nikoli več ji ne boš nosil hrane v težkih zimskih dneh. Nikoli več ne boš videl sonca ne meseca ne reke ne gozda in ne prijateljev. Nikoli več ne boš vzel v roke ne kose ne sekire ne vesla in tudi ne puške. Tudi ustrelil ne boš nikoli več. Tvoja puška, ki te je na lovskih pohodih spremljala pol stoletja, visi zdaj prelomljena na steni, prevezana z žalnim trakom zraven lovskega prapora blejske zelene bratovščine s podobo Zlatoroga, ki si ji pripadal skoraj vse svoje življenje.

Tudi tvoj lovski rog, katerega glas je strašil po bližnjih hostah divjad in jo gonil pred puške, je onemel. V zgornjih prostorih hiše žalostno zavijata psa. Toda ne kakor volkovi, povsem drugače. Tako se oglašajo psi pred brakado. Tudi onadva čutita in vesta, da se nekaj dogaja, da je smrt, nepovabljeni gost, pobrala hišnega gospodarja.

Bila sta še majhna, nebogljen psička, ko si ju vodil v gozd in na livade. Pasja hvaležnost je drugačna od ljudske. Psi ne pozabijo slabega in ne dobrega. Čutijo, kdo jih ima rad.

Položili smo te na isto mesto, kjer je pred štiridesetimi leti ležal tvoj oče, moj ded, prav tako vse življenje lovec. Tudi takrat so nekaj dni tulili psi, da jih nismo mogli potolažiti. Preden je ded umrl, je v lipah onkraj potoka ponoči pela sova, presunljivo in vztrajno, da se je umirajoči starec pritoževal, češ da ga bo izpela. Zaman si ustrelil mimo lipe, koder je pel njen presunljiv glas. Odletela je, a se je vrnila. Izpela ga je, kakor je napovedal.

Tudi on se je, kakor ti, bližal devetdesetim in vse življenje ni potreboval zdravnika. Najmlajši si bil od desetih otrok, ki jih je zredila nje-

gova kmetija. Vse si preživel. Tudi oba brata, ki sta bila, kakor ti, lovca. In tudi umrl si na spomlad, spokojno, kakor ded. Takrat je silen vihar razbil ledeno skorjo na jezeru in potok je vse dni nosil ledene plošče. Zdaj pa se je led okitil z mrtvaškimi lisami odjuge in sneg se je začel umikati. Čas kakor naročen za smrt. Nizke megle, siva odjuga, težka ko žalost tistih, ki ostajajo za teboj.

V hišo prihajajo ljudje, da bi te pokropili in se poslovili od tebe. Tvoji prijatelji lovci, sorodniki, sosedje, znanci.

»Danes jaz, jutri ti, smrt je edina pravica za vse,« si večkrat rekel. Človek, kaj si? Kapljica rose na bilki. Prah, ki se vrača v prah. Ničev in veličasten hkrati. Karkoli si že, nihče ničesar ne vzame s seboj. Samo v spominu živiš in v svojih delih.

Pogledal sem skozi vrata. Ptica je visela na drevesu, kot bi štela solze in dobre misli tistih, ki so te spoštovali in imeli radi. Ali brezbržnost tistih, za katere so mrtvi odpisani in je odveč voditi račun o njih, kajti ne morejo ti več ne škoditi ne koristiti. Ali tistih, ki mislijo, da bodo ušli še takrat, ko se jim zanka usode že zateguje okoli vratu.

Mnogo ljudi prihaja, tudi takšnih, ki se srečujejo le ob mrličih, pa dobro da se vsaj srečujejo in se spomnijo, da smrti ne bo nihče ubežal. Največ je lovcev, ti so si med seboj najbolj zvesti, saj te je z njimi vezalo nešteto spominov. Mnogim si usmeril korak v naravo in jih naučil brati njene skrivnosti. Pokazal si jim vse lovske veščine. Nikoli nisi bil sebičen in najbolj si bil vesel, če je kdo mladih lovcev ustrelil, kar bi ustrelil rad. Čutil si s človekom in vedel, kaj mlademu lovcu pomeni prvi lovski doživljaj. Marsikdo ti je bil za to hvaležen. Spomnili so se te tudi takrat, ko si ostareel in si se težko podajal v goro. Kakor si jim pomagal ti, so zdaj pomagali tebi oni. Nekateri pa so te pozabili. A nič zato. Pozab-

ljati je človeško. Saj nisi nikoli pričakoval povračila, čeprav ti nisi hotel nikoli ostati ničesar nikomur dolžan. Pravzaprav si bil vedno srečen in zadovoljen sam s seboj in s tem, kar ti je življenje prinašalo. Vedno si mi govoril, da narava vrača vse, kar ji človek daje. Tako je tudi z ljudmi. Zlo se vrača z zlim, dobro z dobrim in klin se izbija s klinom.

Narava te je ljubila. Do konca si ohranil jasno pamet, čvrsto zdravje in telesno moč. Nisi mnogo želel, zato se ti je izpolnilo tisto malo, kar ti je bilo za življenje potrebno. Še pri šestinosemdesetih letih si odhajal vsako jutro na lovski obhod, tako kakor včasih kot lovski čuvaj v službo. Natanko štiridesetkrat si šel pod Dobro goro na srnjaka. Vztrajnost je bila tvoja odlika. Streljal si s puško brez daljnogleda in brez očal. Ko si srnjaka dvakrat zgrešil, si mi potožil: »Moral si bom pritrčiti daljnogled na puško.« Vseeno pa, ko si streljal tretjič, si ga položil.

Nisi pa ga mogel sam prinesiti domov. Spoznal si, da ti moč usiha. Nisi se maral slepiti. »Najbrž bo tale zadnji,« si dejal in se tolažil, »no ja, nič zato, saj sem dovolj ustreli!«

Vse lovske želje so se ti uresničile. Samo eno si vzel s seboj. Nisi mogel dobiti muflona. Tebi, najstarejšemu lovcu, ga je med prvimi odobrila lovska družina. Sedem let si zaman hodil nanj.

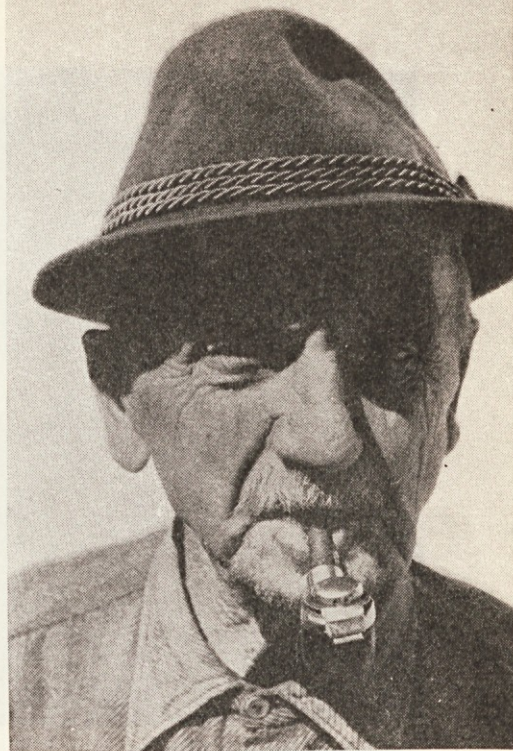
Potem te je vrgla pljučnica. Mnogo mlajših je pomrlo. Ti si obstal, a na žalost obležal. Kljub temu si upal, da te bo pomlad pozdravila. Tudi ležanje in onemoglost si sprejel ravnodušno, kot vse, kar ti je življenje prinašalo dobrega in slabega. Konec si pričakal vdan in pripravljen. Vse dneve si se pogrezal v naplavine spomina, v tisto najlepše, kar je od življenja ostalo, saj ti je lov pomenil življenje.

Zdi se mi, da sem te šele na koncu doumel in razvozlat tvoj skrivni sistem življenja, tvojo lovsko misel. Bila je čist odsev vsega, kar se

dogaja v naravi, ki ne pozna ne zlega ne dobrega, ki je ravnodušna do bolečine in zaznamuje le rojstvo in smrt.

Vedno sva bila tesno povezana. Tako kot z materjo. Natanko sem čutil vse, kje je blodil tvoj duh in v čem sta zate vrednota in smisel. K meni si dan za dnem prihajal v sanjah, tako da sem še enkrat pre-sanjal vso svojo mladost s teboj v gorah, gozdovih in ob vodah. To je bila čudovita mladost. Polna sonca in močnih doživetij. Vem, da si bil najsrečnejši, ko si dobil sina, in je bila tvoja največja želja, da me vzgojiš za lovca. V tem si uspel. Delal si z natančnostjo čebele, z instinktom zveri, ko si iščejo zatočišče, ptic, ki premagujejo daljave. Tri leta mi je bilo, ko si me zbasal v nahrbtnik in me odnesel s seboj v gozdove Jelovice. Vsako leto sva preživela mnogo časa v samotni velikega gozda. Tam si me najprej naučil premagati strah in obvladati bolečino. Nobenih grozljivih pravljic nisem poslušal, le dedove lovske zgodbe, tvoje in naših prijateljev. Vem, da se nisem smel bati noči ne izgubljenosti gozda ne kač ne ptic ne zveri in ne ljudi. Sam sem ostajal v koči in kuril ogenj. Čuval sem zapah in vedel, komu smem odpreti in komu ne. Ob sebi sem vedno imel psa. Že kot otrok sem se navadil brez predsodkov sprejemati smrt, ki gospoduje v naravi. Znal si mi pokazati vse, kar v gozdu sploh moreš videti. Od mravelj do ptic in zveri je gospodovala veriga žretja... Kdove kolikokrat si mi poudaril: »Vse se bori za življenje. Tako se bori tudi ti! Nič ti ne bo poklonjeno! Vse je treba slej ali prej plačati. Tako ali drugače...«

Na videz si bil trd človek. Redki so bili trenutki, ko sem pod skorjo tvojega grobega videza začutil nad vse mehko jedro v bistvu rahlo osamljenega in v neznana obzorja zaverovanega človeka, ki je živel eno življenje zase in eno za druge. Nikdar nisem videl, da bi solze oblile tvoja lica. Nikdar te nisem

Tonej Svetina — osemdesetletnik

videl preveč veselega. Znal si prikrivati svoja čustva in jih obvladati. In biti zvest tistemu, kar si imel za prav in pravično. Nisi podlegel vplivom in nisi skušal na druge vplivati. Hotel si biti sam in svoboden. Tako svoboden, kakor sta lahko le človekova misel in veter pod nebom.

Samo jeza se ti je utrnila v nevarnih očeh in grožnja v glasu. Poznal si mejo, ki je nisi pustil nikomur prestopiti. Pa vendar si bil blag do vseh. Divjega lovca samotarja Svedrarja si dobil ranjenega v glavo, ko mu je razneslo puško, pa ga nisi prijavil. Vedel si, da mora jesti in da ga vsi preganjajo.

Name nisi nikoli položil roke. Celo glasu nisi nikoli dvignil. Menil si, naj me vzgoji svoboda. Prav zato sem te imel rad in bil si mi blizu kot nikomur na svetu. Lepo je, če sta si oče in sin dobra. Če se sin trudi napraviti tisto, kar si je oče želel, a ni zmogel. Čudne so te vezi in vem, da bom še moral o njih razmišljati. Vedno sva drug drugemu krila hrbet, kadar si je bilo treba pomagati.

Večkrat sem premišljeval, kaj te je potegnilo v gozd in samoto, ko si vendar imel svoj poklic in bi kot samostojen pekovski mojster lahko v prostem času tudi lovil. Pa si se kot poklicni lovec zaposlil pri baro-

Osemdesetletnik s plenom

nu Bornu in pri hotelirju Petranu ter Lovski družini Bled.

Odgovoril si mi: »Ne vem natančno, zakaj. Toda, če bi se še enkrat rodil, bi bil rad zopet poklicni lovec.«

To je bil klic narave, klic samote in divjine, klic lovske krvi, dediščine davne preteklosti, ki se mu ni bilo moč upreti. V tem si iskal in našel sam sebe ter svoj mir. Čeprav nisi priznal, vem, da si se umikal družbi. Premalo si bil močan, da bi svoje nezadovoljstvo nad grobim in norim svetom preobrazil v dejanje, ki spreminja svet. Bil pa si dovolj močan, da si se znal umikati in uravnovesiti sebe. Nikoli nisi hodil v cerkev. Tuje ti je bilo bučanje sejmišč. Sovražil si vse, ki tako ali drugače zaslužuje človeka. Tuje ti je bilo pehanje za profit ali denar. S petnajstimi leti si odšel od doma, učiti se obrti na Avstrijsko. Bilo je dovolj, da si zasovražil tujino. V prvi svetovni vojni pa si doumel, kako neboljen je človek, kadar pade med kolesje uničevalnih masinerij.

Gotovo ne bi dočakal skoraj devetdesetih let, če bi se odločil drugače. Vedno si bil hvaležen hotelirju Petranu, da te je vzel za lovca in svojega spremljevalca. Vse življenje si lahko počel tisto, kar si mnogi milijonarji lahko dovolijo le kak mesec v letu.

Gora in gozd sta te osvobodila in narava nikoli razočarala. Ljudje pa mnogokrat. Bil sem še otrok, ko ti

je eden izmed pijancev zagnal v glavo steklenico. Ko sem zjutraj šel v šolo, sem sledil tvojo kri od mostu do zdravnika. Dobil si, kar je bilo namenjeno nekemu drugemu. Pa se mi vseeno ni nikdar plegla jeza. Tudi okradli so te — celo dobri znanci. Nič koliko pasti so ti pokradli, celo s kuno ali vidro vred. Vlamljali so v lovske kočice, a se nisi razburjal. Pa naznanili so te, da imaš neprijavljeno puško. Mene so zasačili s njo. Bila sva ob lep konjeniški karabin. Niti besede mi nisi očital. Večkrat si mi dejal: »Za to eno stvar se ne sekiraj. Stvari, kot pridejo, tako gredo in spet pridejo, če si nekaj zares želiš.«

Nekoč te je skoraj ubila smreka v gozdu. In s splava si padel, da bi se kmalu utopil v Savi. Zdrsnil si v skalah, globok sneg te je zapadel bolnega na Jelovici ... Kaj vse se ti ni pripetilo ... Pa si jo vselej srečno odnesel. Kadar si se v gostilni stepel, si se največkrat zaradi mene. Čezme ni smel reči nihče niti besede.

Spoznal si, ko ti je bilo že čez osemdeset let in si se sredi noči vračal s čakanja na lisice, da so ljudje lahko zlobni do nerazumnosti. Štirje mladi objestneži so te zahrbtno zgrabili, vrgli v globok sneg in izginili, še preden si se mogel pobrati in sneti puško z ramena. Razočaranje je ostalo, pa vendar nisi zaradi malopridnih posameznikov

izgubil vere v človeka. »Kakšen nor in brezupen svet nam gre naproti,« si takrat rekel. Še bolj si si zaželel samote in gozda.

Kdove koliko lovskih zgodb si mi povedal in vse prebral, kar sem napisal. In vedno pohvalil. Tudi sam si znal dobro pripovedovati in si zabaval celo omizje. Rekli so, da bo zdaj »Lovec« katero povedal. Dlake na jeziku nisi imel. To ti je, kakor vsakemu, bolj škodilo, kakor koristilo.

Pa vendar si imel dosti prijateljev. Lovski gostje so se te spominjali tudi po dolgih desetletjih. Pa veliki gospodje »kavalirji«, kot si jim pravil, niso pozabili, kako si jih vodil na petelina in srnjaka. Tovarnarje, zdravnike, politike, vojake in delavce mnogih narodnosti. Celó s kraljico Marijo in kraljem Aleksandrom si lovil po Dedinju. Vsi so poznali tvojo sovo uharico Zinko. Vendar si raje ostal pri hotelirju Petranu, kot bi šel za dvornega lovca.

Tako se odgrinja svitek spominov, lepih in žalostnih ter raznolikih, kakor je le lovsko življenje. Tudi pse si imel rad. Vedno smo imeli po dva ali tri pri hši. Nekoč se ti je jazbečar Špijonček, ki je šel po tvoji sledi v goro, ujel v past stopalko za kuno in v njej preživel devet dni. Vsega sestradanega in do bele kosti ranjenega si prinesel v naročju domov. In od takrat naprej nisi več nastavljal pasti stopalk.

Kdove kolikokrat sva pozimi s smučmi po Jelovici in Pokljuki iz pahov pobirala kune. Neke srečne zime si jih ujel enajst. Tudi lisicam nisi prizanašal. Čakala sva jih v luninih nočeh, do otrplosti zmrzla, in vem, da si jih neko zimo uplenil dvajset. Tudi tega se spominjam, ko si bil tako močan, da si prinesel z gore po dva srnjaka ali gamsa hkrati. »Bilo je in ne bo nikoli več,« si rekel. »Včasih sva tu lovila dva, zdaj nas je pa sto. Drug drugemu smo v napoto ... Kje je pamet? Trideset avtomobilov, trideset pušk, pa dvajset psov, da pobere enega zajca?!«

Mnogo psov si vzgojil. Nikoli nisi odklonil izgubljenega najdenčka, če sem ga privlekel k hiši. Tako smo včasih imeli po tri. Vsak dan sem moral po kosti v hotel Petran. Bile so to dobre kosti iz jušnega lonca, tako da smo se včasih najedli mesa psi, jaz in še moji otroški prijatelji. Stric Janez, lovec in pek, pa nas je zalagal s svežim kruhom.

Ti pa si bil nadvse skromen. Na lovske pohode, ki so trajali tudi po nekaj dni, si jemal s seboj vedno samo kos slanine ali škatlo zaseke, hleb kruha in črno kavo. Včasih si se rad posladkal z marmelado, na planinah si pa dobil mleko. O, za goste si znal tudi imenitno kuhati, saj si bil v prvi svetovni vojni kuhar v oficirski kuhinji in seveda — nikoli lačen!

Vse življenje si vlekel pipo in s tobakom so te dolgo oskrbovali lovski gostje.

Z lovskimi prijatelji si rad vrgel tarok. Pri Petranu se je sestajala kvartopirska družba. Kdove kolikokrat sem posedal ob tebi in te spravljal domov. Če je bil kupček denarja prevelik, si rekel, da sedaj, ko dobivaš, ne smeš oditi, če pa si izgubljal, spet nisva smela oditi, ker si računal, da boš v naslednjih igrah dobil. Če je bil kupček velik, je padlo nekaj tudi v moj žep in tako sem laže vztrajal. In najbrž zato, ker je bilo toliko čakanja, nisem nikoli začel kvartati. Čudil sem se, da si vztrajal pri skodeli bele kave, medtem ko so drugi kvartavci žulili polne kozarce pijače. Šele v poznih letih si si ga po brakadi privoščil, da ti je pognal kri po žilah.

Večkrat si se spominjal brata Blaža, poklicnega ribiča in tudi lovca. Žal je zaradi posledic naporov v prvi svetovni vojni kmalu umrl. Tudi jaz sem rad ribaril, pa Janez, sin tvoje- ga brata, prav tako. Ti rib nisi niti jedel. Vendar si tista leta, ko si čolnari, nekajkrat le vrgel trnek in ujel kakega soma. Tudi tistih, ki sem jih jaz znosil iz jezera, si bil vesel. Nihče pa te ni mogel prepričati, da je ribolov enakovreden

lovu. Trdil si svoje: »Ribič je manj kakor lovec, puška pa več kot ribiška palica!«

Ne le Jelovico in Pokljuko, tudi jezero si imel rad. Kakor vsi čolnarji, ki ste se med seboj bodli za goste. Na jezero so priletavale race, pred davnimi leti so prihajale tudi vidre; kar za hišo so se sprehajale po potoku iz jezera v Savo.

Le v drugi svetovni vojni si se umaknil iz gozda in se vrnil k peki kruha. Ko sem odhajal v partizane, si mi dal s seboj svoj lovski daljnogled in nož. Pa še to si mi naročil, naj pazim nase in naj se vrnem.

Takoj po vojni pa si mi preskrbel psa volčjaka, ki sem ga krstil za Tarasa. Nekajkrat mi je rešil življenje, ko sem kot oficir KNOJ služil na meji med Trento in Tolminom. Tako si živel iz desetletja v desetletje, vedno manj ti je bilo mar, kaj se dogaja okoli tebe in vedno bolj si se zraščal z naravo. V srednjih letih si ljubil lovsko družbo. V starosti si cenil mir in pozabljenje. Tudi prst na puškinem sprožilcu si skrivil vse redkeje. Raje si občudoval vse, kar si živega srečal, in pogrežal si se v razmišljanje. Doumel si tisto, kar mnogi iščejo v knjigah ali v potovanjih po svetu. Navadil si se, kako se človek spaja z večnim ritualom narave in je lahko srečen.

Ko nisi več lovil, si občudoval svoje

najljubše trofeje in v mislih obnavljal doživetja iz davnih let, ko sta te gnali lovska strast in neustavljiva volja.

Tvoji znanci, prijatelji in sošolci so umirali drug za drugim. Ni te preveč vznemirjalo. Rekel si: »Lahko se zgodi, da mlad človek umre, star pa mora!« Včasih pa si zamahnil z roko, če je koga pobralo: »Saj nas je dosti. Najbrž celo preveč. Nič se ne bo poznalo...«

V zadnjih letih te je preganjala misel, kaj se dogaja po smrti. »Nihče se ni vrnil, da bi povedal,« si včasih dejal. Jaz pa sem ti odvrnil: »V karkoli že verjameš, rezultat je isti! Ne bo te več...« Pa sem te vprašal: »Kaj če bi se duša vrnila v obliki živali, kar verujejo v Indiji, katero žival bi si izbral, če bi ti bilo to dano?« Ne da bi kaj pomišljal, si rekel: »Orla, ker je lovsko zaščiteno in prejadra velika prostanstva.«

Od tebe sem se naučil gledati na ljudi. Ti si se do njih opredeljeval vedno in predvsem z instinktom. Če ti je bil kdo všeč, ti je bil takoj ali nikoli. Človeku si zaupal vse ali nič. Ljudi si delil samo med dobre in zle, pametne in neumne, tebi naklonjene in sovražne, lovske goste pa na kavalirje in umazance.

Kdor ti ni bil všeč, si se ga ognil na daleč. Tvoje reklo je bilo: »Če človeku ne moreš storiti dobrega,

Tonej Svetina z vnukom Vojkom

mu ne stori zlega.« Ali: »Nikomur ne želi tega, kar ne želiš, da se zgodi tebi.« Kar se tiče skrivnosti, pa si mi priporočil: »Kar ve eden, ne ve nobeden, kar vesta dva, ve pol sveta, kar vedo trije, vedo vsi ljudje.«

S svojim preprostim nazorom, ki je bil zgoščen v kratke stavke, si obvladal svoj svet in ohranil mir tudi v okoliščinah, ko bi drugi izgubili živce.

Nadvse si imel rad svojega vnuka Vojka. Vozil si ga kot otroka v gozd in goro in si želel, da bi nosil v svet naprej, kar so spoznali in izkusili naši lovski rodovi. Gledal si njegove slike in si jih po svoje razlagal. Vse le po lovsko. Gledal si moje jeklene skulpture in najbolj so te presunile sove, tiste z votlimi očmi. Pa tudi tiste s sijočimi očmi in krokarji so ti bili všeč.

Nikoli v vsem svojem dolgem lovskem življenju nisi dvignil puške na sovo ne na orla in ne na krokarja. Tudi velikega petelina si ščitil in vse redke živali. Kdove kolikokrat si mi, še kot otroku, rekel, davno preden je Konrad Lorenz pričel opozarjati svet, naj se ljudje uče od živali, naj opazujejo živali in se od njih učim. Danes te dobro razumem, zakaj. Živali ne bodo nikoli uničile zemlje, ljudje jo pa lahko.

Smejali smo se ti, kadar si govoril o starih prerokbah o koncu sveta in da se nikoli ne bo pisalo leto dva tisoč. Že takrat, ko ni bilo atomskih bomb...

Prišel je čas pogreba. Lovci, tvoji prijatelji, so stali na zadnji straži in zaprli krsto. Tvoj dolgoletni prijatelj Francelj ti je na pragu spregovoril nekaj ganljivih besed v slovo in pred tvojo krsto je nosil odprto, prelomljeno tvojo puško. Lovci so te nesli proti jami na vzhodnem koncu še s snegom pokritega pokopališča.

Veliki lovec, Miloš Kelih, ki se že bliža osmim križem, ti je spregovoril v imenu vseh nas zadnje besede. Stiskalo nas je v grlu. Med kamnite križe in spomenike je pa-

dala žalostna pesem zbora upokojencev. Nehalo je rositi in severni veter je strgal meglene koprene, da so se pokazala pobočja triglavskih gora.

Zadonel je lovski rog. Zvok, vznese no tenak, se je dvignil v višave in bilo nam je, kot bi v nedrjih zemlje prebujal rast tisočerih semen, kot bi zagrulil ruševce iz gore v goro, kot bi temino smrečja napolnila pesem divjega petelina, kot bi temu zvoku pritegnil ves ptičji zbor in bi rukal jelen v temno noč in bokal srnjak v mlado jutro in bi orel kriknil v dno prepadov ter poletel k soncu.

Grenkobna žalost nas je polnila in dramila bolečino slovesa. Salva iz lovskih pušk je odjeknila in njen stoteri odmev se je zlil s krhko in bridko melodijo, ki je tiho zamrla med križi in gomilami.

»Tonej, naj ti bo lahko slovenska zemlja...«

Na krsto so padale smrekove vejice, poslednji pozdrav lovcev, ubrano in

nežno, kot pada sneg v tišino... »O, saj ni smrti, saj ni smrti, samo tišina je pregloboka...« sem pomislil s Kosovelom.

Pogrebci so se razšli. Pred mojimi očmi pa se je odprla ogromna cvetna planjava in za njo visoko smrečje gozda...

Videl sem, kako greš v nepovratno smer, optan z nahrbtnikom in s puško na rami, rahlo sklonjen, s palico v rokah. Za teboj šumi reka in veter v vrhovih smrek, pred teboj pa se razgrinja veletok neba in te sprejema vase... bilko...

Vrnili smo se domov. Medtem so dobre sosede podrle pare, da ne bi priklicale nase še koga iz družine... in da hiša ni ostala prazna...

Drevo v meglenem pobočju nad hišo je bilo golo in prazno. Črna ptica je odletela. Le megla se je lepila nanj in vse bolj gosta se je valila od vzhoda. Dež se je vsul v dolgi, ledenih curkih.

Tisto leto sem tudi jaz kot član lovske družine izpolnjeval pogoje, da pridem med srečne izbrance za odstrel divjega petelina. Toda izmed dvanajstih »evidentiranih« lovcev bodo lahko le trije šli na čarobnega pevca. Družina je tiste pomladi dobila dovoljenje za odstrel le treh

petelinov. Zato je bilo treba izvesti še drugo »selekcijo«.

Gospodar LD je na sestanku pripravil žrebne lističe in jih stresel v svoj klobuk. Kandidati so vlekli v napetem pričakovanju, a kar vsi po vrsti pred menoj so potegnili prazno. »Saj bo tudi moj listek prazen,«

sem si mislil in segel v gospodarjev klobuk. Sam sebi nisem mogel verjeti, da je bil listek »poln«. Na njem je bilo tudi napisano, da imam odstrel na najboljšem rastišču, kjer petelin zagotovo pōje.

S prijateljem sva na večer prispela v našo lovsko kočo in v njej prenočila.

Bila je še noč, mirna pomladna noč, zavita v skrivnostno tišino, ko sva stopila čez prag. V Hudičevju je ukala sova in kar se da hitro sva obirala ovinke. Čeprav se mi je zdelo, da hodiva tako tiho, da drug drugega ne slišiva, naju je Dobretov Rjavko le zaznal in naju pozdravil z laježem, ko sva prešla rob nad vasico Čepuljami. Toda hitro se je pomiril. Midva pa sva hitela dalje proti Skalici. Ko sva krenila z vaše poti, mi je prijatelj še zadnjič postregel z nasveti.

Kazalca na uri sta se že pomikala na pol tretjo, ko sva krenila prek potoka. Kmalu sva se ustavila in prisluhnila. Vse mogoče glasove sem slišal in žuborenje vode pod seboj imel že za petelinovo klepanje. Ko sva se ustavila še enkrat, me je prijatelj opozoril, naj napnem ušesa. Tedaj sem ga res zaslišal, čarobnega pevca! Kmalu sem ga še zagledal. Ne da se povedati, kako zelo sem bil srečen in kako me je prevzelo njegovo petje. Velikokrat je ponovil svojo čudno, skrivnostno kitico in se prestopal po veji. Lahko bi ga streljal že prvo jutro, toda rad bi ga poslušal vsaj še nekajkrat, zato nisem dvignil puške.

Dobro razpoložena sva se vrnila k lovski koči.

Diana mi je bila naklonjena in še nekaj juter sem s petelinom vred pri Skalici pozdravil jutranjo zarjo in se še nekajkrat naužil njegove »melodije«.

A namenjeno je bilo, da je prav tiste dni začel kmet nad Skalico trebiti hosto in petelinovega petja je bilo konec. Kam se je prestavil, ni vedel nihče.

Nekaj dni zatem smo lovci sedeli v koči in prijatelj je predlagal, da pred mrakom posedemo po predehlih revirja in poslušamo, če in kje bo petelin priletel v gred. Predlog je bil sprejet.

Tudi ta večer je bil tih in miren. Koraki zadnjega tovariša so zamrli v suhem listju. Moje čakališče je bilo že precej nizko, pri Treh potih, Janezovo pa še niže. Nič nisem slišal. Čakali smo do gostega mraka in se potem dobili zopet v lovski koči. Vsi so odkimali, le Janez je zatrjeval, da ga je slišal.

Večina lovcev je z nočjo odšla v dolino, jaz in nekateri tovariši pa smo ostali. Ob kramljanju in dobri kapljici nam je mineval večer. Tako smo se zaklepetali, da smo na spanje zares pozabili. Prijatelju nisem mogel verjeti, ko me je opozoril, da bo treba na lov, če naj bova pred prvim svitom na mestu.

Trije smo nekaj po drugi uri stopili v mehko pomladno noč. Pod Dobretovim kozlom smo se razšli. On proti Skalici, jaz in Janez pa v smeri Treh poti. Stezica, ki se vije navzdol, je bila čista, brez listja in vej, da sva hodila skoraj neslišno. Po približno desetih minutah sva se oba hkrati ustavila, kajti iz doline se je oglasil petelinov klep, klep, klep.

Teren je grd, sva vedela oba, poraščen z visokim borovničevjem. Toda Janez se ni obotavljal. Predlagal je, da začneva. Naskakovala sva drug za drugim, dokler nisva prišla v strmino. Tu pa me je Janez prijel za roko. Petelin je vztrajno pel. Ob vsakem glavnem udarcu me je vodnik stisnil za dlan in skočila sva korak ali dva. Petelin je zdržema klepal, trljal, udarjal glavni udarec in brusil. Samo med brušenjem je gluh za vse in samo takrat je možen skok ali dva naprej k cilju. Nisva ga še videla, zdelo pa se nama je, da je že prav blizu nekje nad nama v vejevju. Zdaj zdaj bo zopet zaklepal. Janez je bil pripravljen, da mi s stiskom spet da znak za skok. Toda vsepovsod tišina in v vejevju le skrivnostni šepet. Petelin molči, noče uslišati najine vroče želje, da bi le še nekajkrat ponovil svojo kitico, da bi napravila le še nekaj korakov in ga zagledala. Petelin pa molči in kar naprej molči, kakor da sluti bližajočo se nevarnost.

Pri svetem Jerneju v Stažišču je odbilo četrto čez štiri. Zaradi nerodnega položaja, v katerem sva bila, so nama bile minute dolge kakor

ure. Oba sva se dobro zavedala, da samo majhen neroden gib lahko v hipu vse podre. Janez me je še vedno držal za roko in čakal na odločilni skok. Od napetosti so se nama znojile dlani in lovska mrzlica nama je začela lesti pod srajco. Med drevjem pa se je že razlezel svetel dan.

Celih tri četrt ure sva čakala, ko se naju je petelin le »usmilil«. Že pri njegovi drugi viži, ko sva se prestopila, sva ga zagledala. S povešenimi perutmi in z razpetim repom se je šopiril in »vozil kočijo« sem ter tja po stegnjeni veji. Prevzet od

lepote sem pozabil na puško. Toda Janez me je dregnil v rebra in šepnil: »Streljaj!«

V tistih trenutkih sem bil vse kaj drugega kot strelec. Še danes ne vem, kako sem hkrati spustil strela iz obeh cevi.

Ko sem gledal pred seboj mrtvega lepotca, mi je bilo, kakor da sem oropal dolino njene največje dragocenosti. Lovska strast, da si s strelom prilastim redko ptico, se je unesla in sprevrgla v kesanje, ki se dolgo ni poglobilo.

Napisal in narisal Tine Juvan

vidra kljub izredni naglici v vodi ne more ujeti zdrave bežeče ribe, prav tako tudi ne zdrave vodne ptice. Zdrave živali namreč pravočasno opazijo nevarnost. Sedaj velja vidra v prvi vrsti za sanitejca v vodovju. Zelo veliko potuje in en sam vidrin par lahko obvlada ozemlje okoli 20 km².

Vidra pa ne živi le od bolnih in slabotnih vodnih in obvodnih živali. V njenem želodcu so našli ca. polovico ostankov rib, rakov in ptičev, drugo pa so bile žuželke in njihove ličinke, žabe, drug mrčes in tudi pižmovke.

Kljub popolni prepovedi lova na vidro v ZR Nemčiji nemški ribiči še vedno skrivaj lovijo to vodno kuno. Pisec toži, da so zakoni proti divjim lovcem preveč popustljivi, zato divjega lova ne morejo iztrebiti. Razen tega pa odpadne vode, osuševanje zemljišč, reguliranje voda in še kaj jemljejo vidri domovanja in lovišča. Vse to povzroča, da vidre dosegajo kratko, večinoma le dveletno življenjsko dobo, namesto da bi živele po 14 let, kolikor bi v prosti naravi pod ugodnimi pogoji lahko. Ker so vidre spolno zrele šele po drugem letu starosti, večina njih nima potomstva.

Člankar v STERN predvideva, da bodo vidre, če bo šlo tako naprej, izginile iz nemških voda v nekaj letih. To hočejo preprečiti in ohraniti vidrin rod, zato zvezna uprava za zaščito narave na Bavarskem uvaža vidre iz Romunije, po 4000 DM (ca. 36 000 din). Denar zbirajo pri prijateljih narave. Upajo, da bodo tako vsaj delno uspeli vidro ohraniti in jo razmnožiti.

PO LOVSKEM SVETU

ALI BODO V ZR NEMČIJI REŠILI VIDRO?

Maks Sekirnik

Tokrat ne bi govorili o lovu na vidro, temveč bi v skrbi za njen obstoj raje povedali, kako zelo je ta žival ogrožena.

Po zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je vidra pri nas zaščitena vse leto. Člen 12 pravi, da je popolnoma zaščitena zaradi redkosti. Toda že pred sprejetjem tega zakona je leta 1973 občni zbor Lovske zveze Slovenije vidri določil popolno zaščito. Vidra je tudi v naših vodah postala tako redka, da so ukrepi za njeno ohranitev nujno potrebni. Lovci z odobravanjem sprejemamo omenjeni zakonski predpis. Vendar sami te vodne kune ne bomo mogli dovolj zaščititi. Njen obstoj pogojuje cela vrsta činiteljev.

Še bolj je vidra ogrožena v drugih deželah. V nemškem mesečniku STERN, iz leta 1976, sem bral, v kako kritičnem stanju je ta divjad v ZR Nemčiji. Že leta 1972 so tožili o poraznem staležu. Po poročilih heidelberškega zoologa naj bi bilo tega leta v vsej ZR Nemčiji (meri 248 097 km² — Jugoslavija pa 255 804 km²) še okoli 1000 vider. Po štirih letih pa se je stalež skrčil na 100 do 120! Drugod pa naj bi bilo še porazneje: Švica naj bi imela leta 1973 samo še 80 vider, v Italiji so pa popolnoma iztrebljene. Vidro človek preganja že stoletja. Sprva zaradi kožuhovine, v sred-

njem veku pa se je lov nanjo stopnjeval, ker je njeno meso veljalo za postno jed. Razen tega so v preteklem stoletju proglasili vidro poleg volka, risa in medveda za najbolj škodljivo roparico. Kmetje, lovci, še posebno pa ribiči so zagнали: »Smrt vidri!«. STERN poroča o dveh bratih Schmidt, ki sta v nekaj letih pokončala 1700 vider. Njuni psi — airedalski terierji — so vsako vidro preganjali do onemoglosti, nakar sta Schmidta zasadila onemogli vidri trozob v trup. Pri nekdanjem bogatem življenju v in na vodah so smatrali uničevanje vider za upravičeno, češ saj vidra lovi ribe, povodne ptice in drugo. Ugotovitve zadnjih tridesetih let tega stoletja pa dokazujejo, da

Cvetoči maj

Foto B. Cvenkel

Lovski oprtnik

Tisa je zavarovana — zato ne sme biti več za podstavke lovskim trofejam

Bralcem glasila Lovec je znano, da je v Sloveniji tisa z zakonskim predpisom zavarovana kot redka drevesna vrsta.* Tisa je pri nas samoraslo domače gozdno drevo. Ohranjena je le še v nekaterih bolj redkih gozdnih predelih. V vseh evropskih deželah že dolgo ugotavljajo, da tisa postopoma izginja. Tudi pri nas in sploh na Balkanu je spontanah nahajališč tise vedno manj. O nekdanji njeni mnogo večji razširjenosti pri nas pričajo tudi krajevna, ledinska imena, npr. Tisovec, Tisov vrh, Tisovina, Kisovec, Kisovar. Prav zaradi opaznega nazadovanja je tisa kot vedno redkejšo gozdno drevo v mnogih deželah Evropa zavarovana, od leta 1976 tudi v Sloveniji, z odlokom o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst (Uradni list SRS, št. 15, 1976). S tem odlokom je zavarovanih 28 samoraslih rastlinskih vrst, ki so pri nas redke in katerih obstoj je ogrožen.

Človek je tisin les izkoriščal že v davni preteklosti. Preden so iznašli smodnik, so tiso vino uporabljali za izdelavo odličnih lokov. Tisovina je namreč zelo elastična, lahko se obdeluje in je tudi trpežna. Izkoriščale so jo mnoge obrti, iz nje so izdelovali tudi pipe, sode, čepe, škafe; tudi izdelovanci godal so jo zelo cenili. Vse do sedaj so tisin les uporabljali tudi številni lovci za podstavke lovskim trofejam (tanjša tisinina deblo počez razžagano na deščice), za srnjače in jelenje rogovje, gamsje roglje, itd.

Izkoriščanje tiso vine v take in druge namene ni več do-

Makekova tisa na Jezerskem

Foto Fr. Jurhar

pustno. Lovci se bodo morali v ta namen posluževati lesa drugih vrst. Za izdelavo takih podstavkov pride v poštev predvsem razno drevje listavcev, ki so ga že do sedaj uporabljali, npr. nagnoj, breza, jesen, jelša, češnja. Ponekod, npr. na Tolminskem, za podstavke gamsjim rogljem uporabljajo predvsem ruševje (rušje, cretje, košutje, gorski bor). Izbira lesa za deščice je torej odvisna od krajevnih razmer, od možnosti nabave ter od lovčevega okusa. Zato zavarovanje tise lovcem ne bi smelo povzročati preglavic. Izven redkih gozdnih nahajališč se je tisa ohranila le še tu in tam tudi izven gozda, zlasti posamezna drevesa, npr. ob samotnih kmetijah in domovih, ob kapelicah in znamenjih, kjer so jo davni predniki zasadili in varovali kot spominsko in častitljivo drevo. Na območju Lovske družine Jezersko, na kmetiji Jože-

ta Skubra, po domače Makeka, znanega lovca in kmečkega gospodarja, raste prastara tisa velikanka. Več kot pol tisočletja staro drevo ima obseg 334 cm in premer 107 cm v človekovi prsni višini.

Spada v zakladnico naravnih spomenikov. Makekova tisa je pričevalec še iz časov turških vpadov na Kranjsko in Koroško.

Omeniti moram tudi izredno slikovito in edinstveno nahajališče tise pri nas, z mnogimi starimi drevesi, na več kakor 2 hektarih v gozdnem kraju Brezni vrh, blizu jugoslovansko-avstrijske meje na Kobanskem. Ta biser naravne dediščine so ohranili in ga varujejo tudi člani Lovske družine Remšnik, npr. lovca Vezovnik, Lamfrid, in drugi domačini. Zavod za spomniško varstvo in Gozdno gospodarstvo Maribor se zavzema, da se ta edinstveni gozdni sestoj tise v Sloveniji

zavaruje kot naravni rezervat in krajevna znamenitost.

Kdor ima možnost, naj si ogleda to naravno znamenitost, ki je povezana tudi z lovsko tradicijo.

Fr. Jurhar

Svojevrstni poskus krmljenja divjega petelina

Divji petelin je tista živalska vrsta, ki izredno težko prenaša človekove posege v svoj biotop. Sicer je pa veliko vplivov, ki povzročajo upadajoče staleže te divjadi.

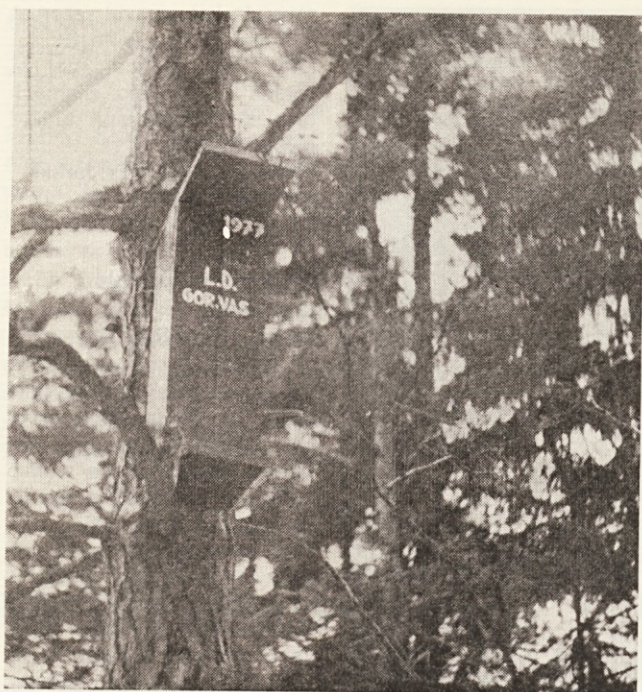
Prva lovčeva dolžnost je, prizadevati si še prav posebno za ohranitev živalskih vrst, ki so oziroma postajajo ogrožene. Mednje vsekakor sodi tudi divji — veliki petelin. Nekateri lovci se na razne načine trudijo, da bi ga ohranili.

V romantični Zali, kjer je Ivan Tavčar doživel lov na divjega petelina in ga pozneje tudi čudovito opisal, je Jože Hauptman, član LD Gorenja vas, pričel s svojevrstnim poskusom krmljenja velikega petelina. Izdelal je leseno krmilnico, ki jo vidite na sliki. Krmilnica je povsem enostavna: zgornji del je škatla, v katero se natrese ca. 12 kg krme (žito, pomešano s semenjem gozdnega drevja), in spodaj dno s primerno visokim okvirom, ki preprečuje raztresanje hrane. Na dno »priteka« skozi ozko odprtino toliko hrane, kolikor je petelin in druge ptice pojedo. Krmilnica je pritrjena k debelu 8 m visoko, tako da ima divji petelin ali kokoš divjega petelina po veji dostop h krmi.

Bor, na katerega je lovec pritržil krmilnico, so izbrali po tehtnem preudarku. Po sledovih so ugotovili, da petelin rad seda na to drevo in se hrani z njegovimi iglicami oziroma popjem.

Po treh zimskih mesecih, kolikor je krmilnica nameščena, so ugotovili, da je petelin to drevo še nadalje posečal in se pri krmilnici tudi hranil. To so dokazovali sledovi v snegu kakor tudi ovsene rese v petelinjih iztrebkih, pod tem in sosednjimi dre-

* Odlok o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst je objavljen v Lovcu, št. 4 in 9 — julij in december 1977.

Poskusna krmilnica za divje peteline v lovišču LD Gorenja vas nad Škofjo Loko

Foto B. Galjot

vesi. Krme v krmilnici je zmanjkalo nad polovico. Del so jo gotovo pospravile drobne ptice pevke, vsekakor pa je res, da jo je večji ali manjši del »porabil« tudi divji petelin oziroma petelini in kokoši.

Ta zanimiv poskus bi kazalo nadaljevati in ga razširiti na več krmilnic, dokler se povsem zanesljivo ne ugotovi uspešnost takega krmljenja. Taka in podobna krmišča ter druge akcije lovcev za ohranitev div. petelina bodo naj-

ne vse dotlej, dokler človek z dejanji ne bo poskrbel za res ustrezno naravno okolje, v katerem ne bo več treba krmišč za dodatno krmljenje, ne peskovnikov in drugih podobnih ukrepov, zakaj vse potrebno za življenje in uspešno razmnoževanje naj bi petelinu nudilo ustrezno okolje samo. Ali pa na ustrezen življenjski prostor te divjadi tam, kjer je bil uničen, sploh lahko še kdaj resno računamo?!

B. Galjot

Enok ali kunji pes, ki so ga uplenili 20. februarja 1978 blizu Negotina. To naj bi bil prvi enok, uplenjen v Jugoslaviji

Prvi enok ali kunji pes, uplenjen v Jugoslaviji

Naš LOVEC je predstavil enoka ali kunjega psa v št. 9 — december 1971. Objavljen je bil povzetek iz članka v avstrijski lovski reviji Der Anblick, št. 7 — 1971.

Enok je približno lisičje velikosti, podoben psu. Je ponočnjak kakor jazbec in vsejed kakor jazbec. Poročajo, da je manj škodljiv kakor lisica. Doma je na severovzhodnem Kitajskem, Koreji, Japonskem in v majhnem delu vzhodne SSSR. Zaradi kožeha z dolgo in gosto dlako so ga leta 1928 začeli naseljevati v Ukrajini. Enoku najbolj godijo listnati gozdovi na močvirnatem svetu oziroma v bližini rek. Iz Ukrajine se enok širi proti zahodu. Leta 1950 se je npr. pojavil na Češkoslovaškem in približno takrat tudi v Donavski delti (Romunija). Pred nedavnim pa je prišlo poročilo iz Srbije, da so v lovišču pri Negotinu, 20. februarja 1978, uplenili enoka. To naj bi bil prvi enok, uplenjen v Jugoslaviji.

-elf-

Priklical sem ga h koči

LD Vransko z območja ZLD Celje in LD Stara Fužina z območja ZLD Gorenjske sta se leta 1976 pobratili. Lovci hribskega lovišča in lovci gorskega lovišča so si podali roke, sešla so se lovška srca in ustvarilo se je iskreno lovsko tovarištvo. Dogovorili smo se tudi, da bomo vranski lovci Bohinjce vabili na divje prašiče, ker jih Bohinjci nimajo, mi bomo pa gostje bohinjskih lovcev pri lovu na ruševca in gamse, saj krivorepih vitezov v vranskem lovišču ni, gamsov pa zelo malo.

In v letu 1977 me je razveselilo povabilo na lov na ruševca. Zdaj ko po dolinah zopet »češnje cvetó in v gori petelini pojó«, mi neprestano uhajajo misli nazaj v lansko pomlad...

Tovariš Ivan Goričan iz Vranskega se mi je ponudil in me 16. maja popeljal v Bohinj do lovca Borisa. Nismo

se dolgo zadrževali v Borisovem domu, srce nas je vleklo v gore na krivorepega črnega plesalca in godca. Kot nosač se nam je pridružil še mlad bohinjski lovec, saj sva bila z Ivanom pripravljena ostati v gori ves teden, če bi bilo treba.

Naš cilj je bila majhna lovška koča — lovski bivak, spretno prikrit med ruševjem in skalovjem. Tjakaj smo prispeli še pred večerom. Kako čudovit razgled po bohinjski kotlini in triglavskem pogorju z vsemi gorskimi velikani, pokritimi še s snegom!

Naš mladi lovec-nosač nam je podal roko, želel dober pogled in se vrnil v dolino. Medtem pa je Boris v kuhinji že začel pripravljati večerjo. Pogovor je seveda predvsem teklo o petelinih. Ruševcev je po bohinjskih gorah še kar precej, za velike peteline je pa to veljalo nekoč, sedaj žal ne več. Boris je pripovedoval, da ruševci pihajo, grlijo in plešejo tudi okrog te lovske kočice.

Povečerjali smo in Boris je rekel, da gremo spat, ker bo treba zgodaj vstati.

Ne morem opisati svojih občutkov, svojega pričakovanja, saj je bil to moj prvi lov na ruševca. Zaspali nikakor nisem mogel. Če se mi je spanec le približal, sem se takoj zdramil ves v skrbeh, da bom preslišal budilko in zaspal — ruševca.

Točno ob dveh nas je ura vrgla pokonci. V kuhinji smo si hitro pripravili čaj in prigrizek, kajti telesu je potrebna toplota tudi v lepem jutru, če je le-tó mrzlo.

Boris je dolgo molčal, preden se je obrnil k meni:

»Franci, ti boš ostal kar v bivaku, midva bova pa šla proti Suhi. Vseskozi sem premišljal, kako naj odredim, da bo najbolj prav. Končno sem se odločil, kakor sem pravkar rekel.«

Za njima so rahlo zaječala vrata, ko sta stopila pod zvezdnato nebo. Rizek triglavski zrak mi je zavel v obraz. Zaprl sem vrata, privil petrolejko in zatemnil okna. A na oknu, ki je gledalo na rastišče, sem pripravil vse

potrebno; tudi odeje nisem pozabil položiti na polico. Mrzla lepota gorske noči pa me je vabila, da sem tudi jaz stopil pred bivač. V nestrpnem pričakovanju sem se kot senca pomikal od vogla do vogla in poslušal.

Ura je bila tri, pol štirih. Na obzorju se je prižgala jutranja zarja. Tedaj mi je glas iz daljave ustavil korak. Ču-šuj, ču-šuj, ču-šuj! Prvič v življenju sem slišal zunaj v naravi glas čarobnega pevca.

Stopil sem v bivač. Tudi skozi okno je ponovno prišel isti glas. Vendar od zelo daleč, z istega mesta. Kaj če bi ruševca poklical? Morda bo pa šlo, saj sem imel za seboj že nekaj vaj v klicanju ruševca.

Okleval sem in okleval. Misli so se mi podile po glavi: čakal boš in čakal, medtem bo vstalo sonce in ruševca bo še vedno pel tam daleč. Končno je zmagala moja nestrpnost, da sem zapihal skozi okno kočice. Takoj po prvem klicu se mi je oglasil. Zdelo se mi je, da že bliže. Zapiham drugič, petelin se oglasi še bliže. Zapiham tretjič. Nobenega odgovora. Četrtrič. Zopet nič. Petič. Prav tako nič. Vsepovsod nad skrivnostnim gorskim svetom tišina poslavljajoče se noči.

Torej sem ga pošteno polomil. Na veliko daljavo se mi je še oglasil. Ko pa je priletel bliže, je moral prepoznati nerodne glasove vranskega »ruševca«.

Toda, pazi! Kaj pa je tamle na snegu? Včeraj je gledal iz snega le en štor, sedaj sta pa dva!

Prav počasi pomikam dvogled k očem, da se prepričam. Točno, pravi ruševca, ne pa štor! Pozorno stoji in gleda proti bivaču. Da ga le udarci mojega srca ne bi prepodili, ker mi tako zelo tolče skoraj v grlu! Moja naloga je: počasi odložiti dvogled, dvigniti puško k rameu in ga skozi strelno daljnogled skzeti v križ. Toda vse to s skrajno potrpežljivostjo. Ruševca ima na vsakem peresu oko in uho!

Neprestano gledam drugi »štor« na snegu in se z vsemi svojimi sposobnostmi trudim izvršiti nalogo.

In uspelo mi je: končno ga razločno vidim v strelnem daljnogledu in kazalec je na sprožilcu. Ko je spregovorila moja bokarica in jeknila gora, je »štor« na snegu zmanjkalo. Odmev je še plaval nad prepadi, ko sem že hitel na nastrel. Toda petelina nikjer!

Ustrašil sem se že, da sem ga zgrešil ali samo ranil, ko zagledam »štor« spodaj v kotanji, kamor se je popeljal kakih 200 korakov v večno lovišče.

Ko sem prišel do njega, sem se mrtvemu gorskemu cvetu spoštljivo odkril, odlomil sem rušev vršiček in vtaknil zadnji grižljaj lepotcu v kljun. Pobožal sem ga po modrikastu svetlikajočem se perju in ga poljubil kakor fant dekle. Dve uri kasneje je bil že velik dan. Na klobuku sem imel vejico uplenitelja, ki mi jo je svečano izročil vodnik Boris. Najedli smo se in tovariša, utrujena od dolge poti, sta počivala v bivaču, jaz pa sem sedel zunaj in užival ob pogledu na mojega čudovitega ruševca in Julijce, ki so se kopali v jutranjem soncu. Pelin, ki kane ob uplenitvi v čašo sreče skoraj vsakemu lovcu, se je povsem porazgubil v obilici mojega lovskega veselja.

Tovariš Boris, drugi lovci LD Stara Fužina in Ivan, ob letu enega mojih najlepših doživljajev vsem še enkrat iskrena lovska zahvala!

Franci Golavšek,
LD Vransko

Srnjaček Miki

Marjetka je zgovorna in živahna deklica. Lahko bi rekli, da ima v razredu prvo besedo. Toda med poukom je mirna in prizadevna. Še najbolj pa je doma v spoznavanju narave. Pomislite, saj so v hiši kar trije lovci: njen stari oče, oče in brat Tomaž.

Ne vem natančno, kateri dan v tednu je bil. V razredu so začeli s spoznavanjem narave. Kaj je pa z Marjetko? Čudno kislo se drži, rekel bi, da ima objokane oči.

»Marjetka, kaj je s teboj?« vpraša učitelj.

Priklical sem ga h koči

Foto F. Golavšek

»Naš Miki je mrtev!« je planilo iz nje, kakor bi čakala, da bi lahko pred vsemi povedala.

»Miki? Kdo pa je to? Vaši psički je vendar ime Vesna!« »Našega srnjačka Mikija ni več...«

Seveda se je ves razred zgrnil okoli nje in Marjetka je pripovedovala:

»Veste, lani sredi junija je bilo, ko so doli na gmajni s traktorjem kosili. Ostri jekleni zobje so zadeli dva srnjačka. Enega je vzel gospodar. Pa niso znali ravhati z njim in je kmalu poginil. Enega pa so prinesli k nam. Traktorist je rekel, naj bi ga stari oče ustrelil. Ubožček, ena izmed prvih nog je bila vsa v krvi. Kar tako je bingljala in srnjaček je stokal in vokal kakor otrok. Tomaž, Jože in jaz smo prosili starega očeta, da srnjačka ne sme ustreliti. Pogledal nas je in hitro ga je sam v naročju odnesel k živinozdravniku, ki mu je dal injekcijo in mu odrezal nogo tik nad

kolenom (pravilno: nad zaplestjem, op. ur.). Tomaž je srnjačku v zaboju pripravil mehko ležišče. Psička Vesna ga je ovohavala, a smo ji zabijali, da mu ne sme storiti nič žalega. In res mu ni, le od daleč ga je gledala.

Pri kosilu smo bili in se pogovarjali o srnjačku. Stari oče nam je povedal, da je operacijo brez stokanja prestal. Naročil nam je še, kako ga bomo krmili. Tomaž, Jože in jaz pa smo se prepirali, kakšno ime mu bomo dali. — Miki naj bo — sem rekla in pri tem je ostalo.

Bili pa smo osupli, ko smo prišli k hlevu, ker srnjačka ni bilo nikjer. Tekali smo okoli voglov in na vso moč klicali:

— Miki, Mikiii! —

Pa saj nas ni razumel. Precej daleč od hleva je v travi nekaj šumelo. Vsi stečemo tja. Zagledali smo ga in spet smo bili veseli. Ubožček, tekal je kar po treh nogah in tako milo stokal; najbrž je klical svojo mamo. A ga ni

mogla slišati, saj je bilo do njenega doma skoraj pol ure hoda. Prinesli smo ga nazaj na ležišče. Skuhali smo čaj in vanj stresli ščepec soli. Tako nam je naročil stari oče. Čaj smo zlili v stekleničko, nanjo nataknilo cucelj in naš Miki se je sprva malo obotavljal, potem pa je začel vleči dudo; vse je popil.

Nekaj tednov smo mu potem dajali mleko. Vsi bi mu radi stregli, toda najrajši je imel starega očeta. Celo na sprehod je hodil z njim. Nekoč se je preveč oddaljil. Med njivami ga je zalotil močan pes. Toliko, da ga ni ujel, le nekaj metrov sta bila narazen. Srnjačkov klic na pomoč je slišal sosed, ki je cepil drva. Zakričal je in vrgel proti zasledovalcu sekuro. Pes se je zbal, se obrnil in zbežal; Miki je bil rešen.

Potem mu je brat Tomaž napravil okoli loža ograjo. Tu se je počutil popolnoma varnega. Domače je dobro poznal, tudi staro mamo je imel rad. Komaj pa je stopil na dvorišče kak tuj človek, je postal nemiren, strigel z uhlji in jo ucvrl za hlev. Ko je porasel, smo mu začeli dajati koruzo, ki jo je jedel kar iz roke. Ko je pritisnil mrz in zunaj ni bilo kaj za pod zob, je skrivaj smuknil v klet in tam smukal solato in radič.

NAŠ GOZD

(Teden gozdov, 22.—28. 5. 78)

Valentin Adam

Spoštujmo ta naš gozd, ker gozd nam daje les; od zibelke vse spremlja nas skozi življenja pot ves čas.

V detinstvu je igrača les, v mladosti šolska klop, pozimi nam toploto da, glavni del je hiše krov.

Iz lesa je naša postelja, ročaj orodja skoraj vséga, kopito pušk obrambe je in hladna senčica.

Divjadi največ gozd ima, braneč nas vseh vetrov. In še nazadnje iz lesa je krsta, križ grobov.

Opozorilo lovcem, kaj delajo »pridni« psi čuvaji ponoči, če niso privezani ali za mrežo. Sicer je imel ta križanec istrijanca in ovčarja zadnji zajtrk. Koliko srnic in srnjačkov je pa že prej pojedel, ni znano. Psa je lani ustrelil Alojz Mihev v lovišču LD Zabukovje, ko je šel zjutraj na lov.

Foto A. Senica

Tudi s psičko Vesno sta bila velika prijatelja. Komaj je sosedov kuža pomolil glavo na dvorišče, že je Vesna divje zalajala in stekla v napad. Manjših cuckov se pa Miki sploh ni bal. Večkrat se je zgodilo, da je kak psiček opazil srnjačka v travi, se zagnal proti njemu, a Miki mu je nastavil glavo in udarjal s prednjo nožico, dokler napadalec ni odnehal.

Vsi smo bili vzradoščeni, ko smo opazili, da Mikiju poganjata rožička. Tudi to smo vedeli, da jo bo lepega dne popihal v gozd in si poiskal družico. Toda včasih bo le še prišel na obisk in nam zopet iz roke jedel koruzo. Tisto noč pa se je zgodilo... Tomaž ima nad hlevom sobico. Velik je že in ga ni strah. Tudi Vesna se je začela močiti in Tomaž jo je ponoči zapiral v svojo sobo. Tisto noč je bila izredno nemirna. Komaj je Tomaž zatisnil oči, že je začela pritiskati na vrata. Kar naprej se je zaganjala vanje, potem pa skočila k Tomažu na posteljo in vlekla z njega odejo.

Tedaj je zunaj močno zarohtalo. Nekje za hlevom je

renčal pes. Malo dlje se je oglašal drugi, vmes se je začulo otožno stokanje.

— Miki! — je pomislil Tomaž.

Bilo pa je že prepozno.

Dva volčjaka sta srnjačka pregnala z loža na plan. Tudi oče je slišal. Skočil je iz postelje, pograbil puško in kar v pižami stekel v noč. Lajež je popolnoma utihnil. Tedaj pa je oče razločno slišal. Mikijev jok.

— Miki, naš Mikiiii! —

V gosti temi je zagledal nekaj še bolj temnega. Premetavalo se je, naskakovalo. Pomeril je in rezek strel je presekalo nočno tišino. Senci sta izginili v noč. Naš Miki pa je še nekajkrat trznil in poginil...

Očka je potem dve uri čakal v trdi temi na ostrem vetru, če se bosta ubijalca vrnila. A najbrž sta slutila svinec in se nista prikazala. Ko pa je srnjačka prinesel domov, smo vsi jokali. Zjutraj, preden sem šla v šolo, smo izkopali grob in ga pokopali...

Marjetka je premolknila in zavzdihnila.

»Zdaj ga ni več, Mikija... pa smo ga vsi tako radi imeli... jaz pa menda najbolj...«

Ko je Marjetka končala žalostno zgodbo o srnjačku, je bila v razredu še dolgo popolna tišina. Marjetkine pripovedi součenci ne bodo tako hitro pozabili.

Drago Kumer

Jubilanti

Oto Mencinger je 26. 12. 1977 srečal Abrahama v istem kraju, kjer so ga rojenice pred 50 leti položile v zibel — na Zgoši pri Begunjah.

Po 14 letih njegovega brezskrbnega otroštva se je privarilo čez Karavanke tisto najhujše, najstrahotnejše: vojna. Ljubezen do domovine in že dve leti trajajoča okupatorjev teror sta oblikovala mladeničevo odločitev: postal je skojevec, marca 1944 pa je že med borci gorenjskega odreda. Pet mesecev kasneje je bil iz sovražnikove brzostrelke težko ranjen. Toda Škrbčevi iz Dvorske vasi, kamor se je bil privlekel, so ga zakopali v seno in poklicali zdravnika.

Sedaj je Oto član delovne skupnosti tovarne Elan in močno vključen v tok družbenopolitičnih dogajanj: vodi ZB, delegacijo KS, SK Elan.

V naši LD že dolgo opravlja pomembne funkcije: 6 let je bil tajnik, že 9. leto pa je starešina. Je lovec moderne koncepta, odličen poznavalec gamsov, velikega petelina in ruševca. Veliko je storil, da je naša LD uspešna, da vladajo med lovci dobri, tovariški odnosi. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Želimo mu, da bi še mnogokrat odlomil po dva ruševa vršička, da ostane tak, kakršnega imamo radi, in da bi še veliko lovskih let vodil našo lovsko družino.

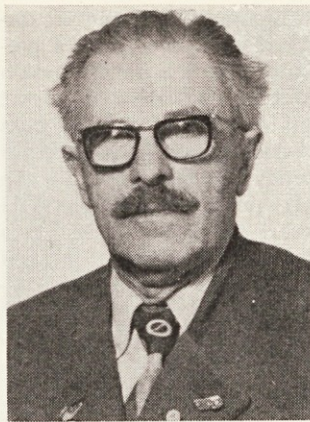
LD Begunjščica — N. L.

Jože Goltnik

Janez Troha

Jože Žabkar

Jože Goltnik je 5. marca 1978 praznoval svoj življenjski jubilej — 50-letnico. Rojen je bil kot kmečki sin v Belih vodah in se že mladenič posvetil gozdarstvu. Logar Jože je služboval v več krajih in leta 1958 nastopil službo v Vranskem.

Najprej je bil član LD Gornji grad, od leta 1959 vseskozi pa je član LD Vransko. Njen predsednik je že 13 let (od 1964 do 1978). Član izvršnega odbora LZ Celje je bil 6 let (1968—74). Še sedaj pa je predsednik disc. razsodišča in član gojitvene komisije celjske zveze.

Medtem je opravil izpit za gozdarskega tehnika in lovskega tehnika. Je gozdar tiste vrste, kateremu gozd ne pomeni le kubikov lesa, pač pa združbo dreves, drugega rastlinja in živalstva. Njegovo naziranje se odraža tudi pri njegovem delu. Pravijo npr., da ni divjih petelinov. S smotrnimi posegi, ki jih na našem območju izvaja GG Celje, obrat Vransko, je stalež divjega petelina v našem lovišču skoraj neokrnjen.

Jože pa ni agilen in delaven le kot lovec, temveč tudi kot član sveta Krajevne skupnosti Vransko, predsednik kraj. odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozagotitev ter član komisije za lovstvo občine Žalec (od 1974 do danes). V prejšnji mandatni dobi je bil tudi delegat v republiškem zboru občin.

Za svoje delo je bil odlikovan z raznimi odlikovanji, Lovska zveza Slovenije pa

mu je dodelila znak za zasluge in red III. stopnje. Dragi Jože, še mnogo let obilo zdravja, uspehov in lovski — dober pogled!

Člani LD Vransko — F. G.

Janez Troha je 10. 3. 1978 praznoval svoj 70. rojstni dan. Zavednemu Slovincu Janezu druga vojna ni prizanesla. Bil je interniran na Rabu in v Gonarsu. Po osvoboditvi so ga pritegnili mogočni snežniški gozdovi in lovska bratovščina.

Leta 1946 je bil med ustanovitelji LD Babno polje. Takoj ob vstopu v LD je prevzel dolžnost gospodarja in nato starešine, kar je bil vse do leta 1965. Potem je bil več let pomožni lov. čuvaj, strupen na zverjad in skrben pri krmljenju divjadi. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Priljubljeni tovariš Janez, po domače Brusov stric, je kljub tegobam, ki jih prinašajo leta, še vedno prizadeven član zelene bratovščine. Ob jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let.

LD Babno polje — D. U.

Jože Žabkar, član nadzornega odbora 7 let (1960—1968) in disc. razsodišča 9 let (1968 do 1978) ter večletni član nekaterih komisij LD Krško, je 24. 1. 1978 praznoval svojo 70-letnico. Njegovo življenje

je vseskozi povezano z gozdovi in divjadjo. Kot zvest in pošten ljubitelj narave ter skrben gojitelj divjadi je dominantna osebnost v naši LD. S svojim velikim lovskim znanjem in prakso si je vedno zelo prizadeval za napredek lovskega strelstva, za uspešnost jerebičarne na Trški gori in gojitve fazanov. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

Spoštovanemu jubilaru iskrene čestitke in še veliko let zdravja ter še mnogo lepih lovskih doživljajev!

LD Krško — S. B.

Lovska organizacija

Lovstvo in požarna varnost

Za čuvanje naših gozdov in travnatih površin pred požarom so predvsem odgovorne organizacije združenega dela, ki gospodarijo z gozdovi, hkrati pa tudi vsak posamezen občan. Poleg gasilske organizacije lahko posebno veliko pomagajo lovci, saj so poleg gozdarjev najpogo-

stejši obiskovalci gozdov. Gasilci obiskujemo gozdove redkeje, često le ob gozdnih požarih.

Zato menim, da lovske družine s svojimi člani lahko nosijo del bremena in odgovornosti pri varstvu naših gozdov pred uničujočimi ognjenimi zublji. Lovci so lahko izredno dobri preventivci, žal gasilska društva nimajo tesnih stikov z lovskimi organizacijami in jih ne pritegnejo k zaščiti gozdov pred požari. Kajti lovci požar lahko že v kali zatrejo ali prvi najhitreje javijo o izbruhu požara, ki ga sami niso mogli ukrotiti, postaji milice oziroma gasilski enoti.

Vsak lovec bi moral poznati tudi zakonske predpise o varstvu gozdov pred požari. Ti so v zakonu o gozdovih (Ur. list SRS, št. 16/1974) in v Pravilniku o varstvu gozdov in gozdnih zemljišč pred požarom (Ur. list SRS, št. 36/1966).

Prepovedano je netiti ogenj v gozdovih ali v njihovi bližini. Izjemoma smejo osebe, ki delajo v gozdu (gozdni delavci, vozniki lesa itd., ki so zaposleni v gozdu), netiti ogenj, vendar le ob primerem nadzorstvu in na takih krajih, kjer ni nevarnosti za nastanek požara. Po kurjenju morajo ogenj in žerjavico pogasiti. V vetrovnem vremenu ali ob izredni suši pa tudi izjemoma ni dovoljeno netiti ognja.

Prepovedano je požigati ledine in travnišča na območjih, kjer ogenj lahko uniči koristno rastlinje.

Uporaba kurilnih naprav med turističnim šotorjenjem je dovoljena le na primerno zavarovanem prostoru, ki ga je dolžan urediti organizator turističnega šotorjenja tako, da ni možen nastanek požara.

Sežiganje lubja in vejevja v gozdu zaradi zatiranja škodljivega mrčesa, požiganje grmovja, dračja in plevela zaradi priprave zemljišča za obnovo gozda je dovoljeno le pod nadzorstvom strokovnega delavca organizacije, ki gospodari z gozdom. O takih sežiganjih se mora vnaprej obvestiti najbližjo gasilsko enoto ali postajo milice.

Za prekrške proti navedenim predpisom so predvidene kaz-

ni, npr. 5000 do 10 000 din za kurjenje ognja v gozdu ali v njegovi bližini.

Zgodilo pa se je, da so že tudi lovci sami povzročili gozdne požare s svojo malomarnostjo, z neprevidnostjo ali nepoučenostjo. Vsi bi se morali zavedati, da preprečevanje gozdnih požarov ni v korist zgolj gozdarskim organizacijam oz. lastnikom gozdov, pač pa celotni družbi. Ob gozdnih požarih nastane velika škoda tudi na divjadi. Divjad pogine ali se preseli stran od pogorišč. Tako torej tudi lovska organizacija lahko utрпи veliko škodo.

Na Goriškem smo v povezovanju lovske družin in gasilskih društev že dosegli nekaj uspehov. Posebno tam, kjer je nevarnost pred gozdnimi požari večja, kakor npr. na Krasu, v Trnovskem gozdu, Brdih. Na tem območju gasilci že tesno sodelujemo z lovske družinami, ki nam preventivno veliko pomagajo pred gozdnimi požari in tudi pri gašenju nastalih požarov. V zadnjih letih so bili številni primeri, da so lovci prvi javili nastanek požara in se že tudi sami organizirali in sodelovali z gasilci pri gašenju. Tudi mi gasilci smo priprav-

jeni pomagati lovcem pri raznih akcijah, predvsem s prevozom pitne vode do lovske koč in napajališč za divjad ter pri gradnji napajališč za divjad. Vzorno sodelovanje je predvsem z LD Sabotin. Ta LD nudi Občinski gasilski zvezi Nova Gorica že vrsto let tudi gostoljubje v svoji lovske koč na Sabotinu. Nekatera gasilska društva že tudi vabijo predstavnike lovske družin na svoje občne zборе.

Nekaj uspehov smo torej dosegli, vendar premalo. Varstvo prirodnega okolja, posebno gozdov, ki so hkrati tudi lovišča, je naš skupni interes. Zato se moramo medsebojno še bolj povezati, ne samo na Goriškem, temveč po vsej naši lepi slovenski domovini.

Viktor Volk, predsednik
Občinske gasilske zveze
Nova Gorica

Peto leto uspešnega dogovarjanja o gojitvi jelenjadi v Karavankah

Letos poteka že peto leto uspešnega dogovarjanja o enotni gojitvi jelenjadi v Ka-

ravankah. Marca 1974 so v Železni Kapli na Koroškem predstavniki gorenjske lovske zveze (za lovišča lovske družin »Jezersko«, »Storžič«, »Udenboršt« in »Tržič«), Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog«, s sedežem v Kamniku, in Koroške lovske zveze (Kärntner Jägerschaft, Bezierringsgruppe Völkermarkt — Hegeringe I.—IV.) podpisali dogovor o gojitvi jelenjadi. Tako je bilo dolgoletno hoteljevo lovcev z obeh strani Karavank uresničeno.

Območje, na katerem se dogovorno ureja gojitev jelenjadi, je veliko 54 198 ha, od tega je v SR Sloveniji 35 542 ha ali 66 % celotne površine. Zaradi občutnih škod od jelenjadi v gozdovih (lupljenje smreke!) na teh površinah — zato je tudi Gozdno gospodarstvo Kranj sodelovnik tega dogovora — znaša načrtovani odstrel za leto 1978 najmanj 350 jelenjadi oziroma 20 % več, kakor je bil lanski izvršeni odstrel. Spolna struktura odstreljene jelenjadi je v naslednjem razmerju: jeleni 26 %, košute 40 % in teleta 34 %, po starostni strukturi pa je odstrel takle: mlada jelenjad (I. starostni razred) — 72 %, srednje stara in zrela (stara) jelenjad — 28 %.

Na vsakoletnem srečanju, ki ga organizira vsakič drug partner dogovora, se sprejme natančen načrt odstrela ter izbirni kriteriji (po kvaliteti), načrt gradnje biotehničnih naprav za izboljšanje krmne baze jelenjadi (zimovališča, krmne njive, krmišča idr.) ter določi na glavo jelenjadi za naslednjo zimo količina potrebne krme, katero je dolžan vsak podpisnik dogovora nabaviti in pokrmiti, ustrezno staležu jelenjadi v lovišču. Hkrati na tem srečanju ocenijo in kategorizirajo vso odstreljeno jelenjad v preteklem letu ter ocenijo uspešnost gospodarjenja z jelenjadjo na vsem dogovornem območju. Resnost in doslednost izvajanja dogovora jamčijo tudi sankcije zoper kršilce dogovora (nepravilen odstrel ipd.), ki so zlasti za avstrijske lovce zelo ostre — nekajkrat so upleniteljem že odvzeli trofeje. Nepravilen odstrel je sankcioniran tudi

z visoko denarno kaznijo ter s prepovedjo odstrela jelena. Letos naj bi podobno pričeli z Avstrijci urejati tudi gojitev gamsov v mejnih loviščih. Pripravljalni sestanek je bil 21. januarja 1978 v gradu Margareg pri Celovcu, na katerem so sodelovali predstavniki Lovske zveze Slovenije, Zveze lovske družin Gorenjske in Koroške lovske zveze.

B. Galjot

Ob obletnici otvoritve lovskega doma LD Drvanja-Benedikt

Mineva leto, ko je LD Drvanja-Benedikt v nedeljo, 8. maja 1977, nadvse slovesno odprla svoj lovske dom pri Benediktu v Slovenskih gorah. Z gradnjo so pričeli 11. septembra 1974. Člani so dom zgradili z udarniškim delom in lastnimi sredstvi. V času gradnje so bili zidarji, tesarji, mizarji, električarji itd. Pri delih so tudi prizadevno sodelovali krajanje lovci. Sedaj se v domu zbira člani LD na sestankih, predavanjih, posvetih, pred delovnimi akcijami v lovišču in pred odhodom na lov ter po lovu.

Otvoritev doma je bila povezana z veliko slovesnostjo v počastitev partijskih in Titovih jubilejev, občinskega praznika občine Lenart, 70-letnice SLD in 30. obletnice ustanovitve LD Drvanja-Benedikt. V pestrem kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole iz Benedikta, recitatorji, mešani pevski zbor iz Benedikta, lovske oktet LD Kungota in godba na pihala PTT iz Maribora.

Glavni govornik je bil Milan Kučan, sekretar Republiške konference SZDL Slovenije. Orisal je naš notranji in zunanji politični položaj ter nadaljnji družbenopolitični in ekonomski razvoj. Za njim je govoril Filip Warasch, tajnik osrednjih slovenske organizacij na avstrijskem Koroškem. Orisal je boj koroških Slovencev v Avstriji za svoje pravice. Vsem udeležencem proslave in drugim občanom občine Lenart sta sporočila pozdrave tudi predsednika po-

Govori Franc Kožar, starešina LD Drvanja-Benedikt

bratenih občin Knič in Brus iz SR Srbije.

Neposredno pred otvoritvijo doma pa je govoril Franc Kožar, starešina LD Drvanja-Benedikt. Predvsem je predstavil delovanje lovske družine v 30 letih njenega obstoja. Nadalje je podčrtal, da se je slovensko lovstvo pred 70 leti spoprijelo z vsem zaostalim in konservativnim ter tudi po osvoboditvi odločno krenilo po poti razvijajočega se samoupravnega socializma. LD Drvanja-Benedikt pa bo morala v bodoče veliko več storiti za vključevanje svojih članov v družbenopolitično delo, je poudaril. Govoril je tudi o vlogi lovstva pri ljudski obrambi in družbeni samozашčiti. Na koncu svojega govora se je zahvalil vsem lovcem in nelovcem, ki so prizadevno sodelovali in zgradili tako lep lovski dom.

Odpri ga je Miha Marinko, član Sveta federacije in častni član LD Drvanja-Benedikt. Preden je prerezal vrvico, je dejal: »Vesel sem, da sem častni član tega vzornega lovskega kolektiva. Zelo rad prihajam na lov v prelepe Slovenske gorice. Ta dom pa naj bo vsem članom lovcev njihov drugi dom, kjer naj se zbirajo in si delijo dobro in slabo.«

K. F.

vreden je porast staleža gozdnih jerebov. Žalostno pa je dejstvo, da je z ravniškega področja (Ravnica), ki se je z leti gosto zaraslo, izginila kotorna.

V poljskih in delno tudi gozdnih predelih lovišča, v neposredni bližini razvijajoče se Nove Gorice, so se v zadnjem desetletju življenjski pogoji za malo divjad, predvsem fazana in zajca, bistveno spremenili.

Iz statistike je razviden iz leta v leto večji padec staleža in odstrela male divjadi. Razlogi za to so nedvomno v industrializaciji tega območja kakor tudi v nenehni rasti oz. razširitvah drugih objektov. Tudi gradnja privatnih hiš napreduje brez premora.

S hitrimi koraki se bliža čas, ko se bo pričela gradnja nove avtomobilske ceste, ki bo lovišče razdelila. Nadalje bodo začeli graditi nov obmejni blok na Vrtojbenkem polju kakor tudi cestne priključke. Omeniti je treba še razširitev obstoječih kompleksov kmetijskega kombinata »Vipava«. Na takih kompleksih, ki jih obdelujejo s sodobnimi stroji, ne da bi bile na več mestih remize za malo divjad, je življenjski prostor za pernato divjad in zajca uničen. Da ne govorimo o poslabšanju razmer zaradi uporabe kemičnih sredstev, stalnega nemira, sprememb

Miha Marinko, član Sveta federacije in častni član LD, odpira lovski dom LD Drvanja-Benedikt Foto M. Brumen

kultur in tudi o večanju števila lovcev, ki so opremljeni s sodobnim orožjem.

Vsi ti in drugi vplivi ter spremembe v lovišču negativno vplivajo na življenje divjadi v naravi in so vzrok za tako hitro upadanje staleža. Kako ukrepati, da obdržimo vsaj še nekaj »divjega« v lo-

višču brez umetnih posegov, oziroma kako v bodoče sploh gospodariti?

Kjer stalež divjadi upada, bi bilo treba letne plane odstrela obvezno zmanjšati na minimum in imeti pred očmi predvsem ohranjanje oz. zaščito divjadi, kolikor so zanjo sploh še življenjski pogoji.

Zakaj načrtno vlaganje

LD Gorica je po obsežnosti svojega lovišča in številu včlanjenih lovcev ena izmed največjih družin goriške lovske zveze. Njen lovni teritorij meri 6200 ha.

Lovišče je razdeljeno na 7 revirjev oziroma sektorjev, kjer gospodari 85 lovcev. Nekoč je bilo bogatejše, kakor je v zadnjem desetletju; odstrel in stalež poljske divjadi se iz leta v leto manjšata. Toda stalež srnjadi je kljub krčenju lovnega teritorija v porastu. V zadnjem času je bilo letno poprečno uplenjene 150 srnjadi. V zadnjih letih se je v skalnatem predelu Skalnice (Sv. gore) pojavil tudi gams. Na območju, kjer lovišče meji s trnovskim in grgarskim loviščem, so tudi stalno divji prašiči. Omembe

Velika udeležba na slovesnosti ob otvoritvi lovskega doma LD Drvanja-Benedikt

Koča LD Velunja v Zavodnjah

Če pa hočemo na takih območjih še intenzivno loviti (veliko število domačih lovcev, inozemski lovski turisti), potem je nujno treba preiti na intenzivno vlaganje divjadi. To utemeljuje tudi L. Černe v svojem članku »Vlaganje fazanov — gojitveni ukrep«, Lovec št. 12/78.

Sklep izvršnega odbora LD, da ponovno pričnemo z vlaganjem fazanov na način, ki daje dobre rezultate, smo začeli resno izvajati. V lovskem letu 1976/77 smo dosegli lepe uspehe in s tem delom bo potrebno nadaljevati tudi v lovskem letu 1978/79.

Sicer smo imeli tudi nekaj težav. Od 400 vloženih mladih fazanov nam jih je že naslednji dan po izpustu v prilagoditveni voljeri 48 uničilo neurje s točo. To je pa bil edini pogin.

Na skupnih lovih smo uplenili 6 markiranih fazanov. Poprečna teža fazanov je bila od 1,45 do 1,50 kg. Na splošno so bili fazani iz voljere mnogo lepši od fazanov, ki so se izvalili in dorasli v lovišču. Pozimi smo v radiusu 1 do 1,5 km od prilagojevalne voljere opazili veliko več fazank kot prejšnja leta. Lahko trdimo, da se nam vlaganje lepo obrestuje. V tem lovskem letu pričakujemo, po zaslugi takega dela, še večji uspeh. Zavedajoč se, da zakon o varstvu in gojitvi divjadi postavlja na prvo mesto ohranjanje vseh avtohtonih živalskih vrst, smo na zamočvirjenem sektorju (opuščeni glinokopi) naredili mlako za gojitev rac mlakaric. Vanjo smo vložili 162 rac. Race so se lepo razvile, poginov ni bilo. Pričakujemo, da bomo

imeli tudi pri tej vrsti divjadi v tem lovskem letu veliko naraščaja, ki bo obogatil ta predel osiromašene narave.

V bodoče bo potrebno v lovišča nasploh veliko več vlagati, tudi več osebnega fizičnega dela za izboljšanje življenjskih razmer divjadi, če hočemo, da bomo tudi od tega rekreativnega športa imeli kaj več.

Prvi uspehi takega vlaganja so tu. Vloženo delo in trud lovcev LD Gorica nista bila zaman. Da pa bo vlaganje še uspešnejše, nas čaka še veliko dela, zlasti na širšem prostoru lovskih bazenov oziroma nastajajočih lovskogojitvenih območij.

Karlo Mozetič

Organizirano delo v lovišču

Sem dolgoletni član LD Kroga, hkrati pa tudi vodja enega izmed petih revirjev našega lovišča, ki meri 3700 ha. Lovišče je hribsko in delno gorsko. Naš revir pa meri 900 ha, delo v njem je poverjeno 9 članom.

Delamo po načrtu, ki ga za vsako leto posebej sprejme občni zbor oziroma konferenca LD na predlog vodij revirjev, gospodarske komisije in upravnega odbora. Naprave v revirjih (solnice, visoke preže, krmišča) so oštevilčene. Solnice napolnimo dvakrat letno: na spomlad pred brstenjem in v juliju, pred prskom. Na spomlad solnice tudi popravimo oziroma izdelamo nove. Krmišča popravimo že čez leto, gotovo

pa jeseni. Predvsem je važna streha, da ne prepušča mokrote. Zaradi sem in tja neprimerne sestave gozda moramo krmiti srnjad, predvsem pa muflone, ki so navezani na našo pomoč, zlasti ko zapade sneg. Muflon je divjad Sredozemlja, tujec v loviščih Slovenije, še posebno pa v alpskem svetu. Krmišča za srnjad napolnimo navadno le enkrat pred zimo in jih potem spomladi očistimo. Muflonja krmišča je pa treba zalagati pogosto in redno. Visoke preže nam služijo predvsem za opazovanje divjadi. Vsako leto jih je treba popraviti oziroma natančno pregledati, če so popolnoma varne.

Vse to delo opravljamo člani po programu. Delo organizira vodja revirja in tudi vodi evidenco. Ob koncu leta predloži gospodarski komisiji poročilo o opravljenem delu in za vsakega člana posebej, koliko časa in kaj je delal oziroma naredil. Načrtovano delo mora biti opravljeno. Za to je odgovoren vodja revirja. Da je bilo to delo opravljeno, je bilo potrebno ustrezno število ur. Na osnovi tega števila komisija izračuna poprečno število ur na posameznega člana. Kdor tega poprečnega števila ni dosegel, je dolžan za upravljanje lovišča plačati razliko v denarju. Delovno obveznost so dolžni opraviti vsi člani izpod 60 let starosti.

Naj strnem v zaključek tole misel: organizirano delo v lovišču je oziroma naj postane bistvo lovskega udejstvovanja, katerega cilj je varstvo in ohranitev divjadi! To pa postaja prva naloga vseh lovcev in vsakega posebej.

Zdravko Štular

Tone Svetina v Zavodnjah

Na povabilo Lovske družine Velunja je 17. dec. 1977 prišel v Zavodnje Tone Svetina, glavni urednik Lovca, pisatelj in kipar. V lovski koči v Zavodnjah se je zbralo skoraj vse članstvo LD Velunja, vabilu so se odzvali tudi nekateri vidni družbenopolitični delavci velenjske občine.

Tovariš Svetina je najprej v predavanju, potem pa še v razgovoru osvetlil najvažnejše vidike slovenskega lovstva. Orisal je zgodovino lovstva v svetu, še posebej pa v predvojnem obdobju na Slovenskem. Nadalje je predstavil lov in lovstvo pri nas v povojnem času, poudaril vlogo lovstva pri splošni ljudski obrambi in pri varstvu narave oziroma okolja. Člani družine so v razgovoru tvorno sodelovali, saj je zanimivo izvajanje Toneta Svetine pritegnilo vsakogar.

V. Pleterski

V spomin

Vilija Gadija smo 9. 8. 1977 spremili k njegovemu poslednjemu domu na pobreškem pokopališču. Umrl je v 67. letu starosti. Bil je mojster umetnega kovaštva v Mariboru. Lovec je postal po drugi svetovni vojni, ko je bil med ustanovitelji LD Krčevina. Ta se je pozneje združila z LD Košaki in v njej je Vili deloval 30 let. Od leta 1962 pa vse do svoje smrti, to je 15 let, je bil član njenega nadzor. odbora. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Vsem je bilo hudo, ko mu je poslednjič zadonel lovski rog in so strelili iz lovske puške z jekom oznanili, da je za našega Vilija lov za vselej končan.

Naj ti bo v večnih loviščih odrejeno najboljšo stojišče!

LD Košaki — F. M.

Jerneja Nagliča, člana LD Toško čelo in LD Polhov Gradec, smo spremili na zadnji poti 15. 8. 1977 na Žalah v Ljubljani. Umrl je star 67 let. Rojen je bil v Žireh, izučil pa se je krojaške obrti. Že

pred vojno se je vključil v napredna gibanja in leta 1941 v OF. Toda bil je aretiran, zaprt in interniran.

Po vojni se je včlanil v LD Št. Vid nad Ljubljano, sedaj imenovano LD Toško čelo. Bil je tudi soustanovitelj LD Polhov Gradec. Izmenično je nad 20 let neutrudno deloval v upravnih odborih obeh LD. Bil je tudi navdušen kinolog in rejec lovskih psov.

Jerneja smo imeli vsi radi, ga spoštovali in upoštevali njegove premišljene besede. Naloge v UO je prevzemal s polno odgovornostjo in jih uspešno izvrševal. Neutrudno je tudi sodeloval pri gradnji lovske kočice na Toškem čelu in bil veliko let njen gospodar.

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Po poslovilnem lovskem govoru ob odprtem grobu smo lovci obeh LD ob zvokih lovskega roga spustili našemu dragemu Jerneju na krsto zelene vejice v poslednje slovo in pozdrav.

Člani LD Toško čelo in LD Polhov Gradec — Č. D.

Štefana Lušnica smo lovci LD Dolič in sosednjih lovskih družin 1. novembra 1977 spremili na poti v večna lovišča.

Lovsko družino je vodil kot starešina od njene ustanovitve pa vse do svoje smrti v 68. letu starosti. V lovstvu je opravljal tudi druge funkcije. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Štefan je bil velik domoljub. Ljubil je svoj domači kraj Šentflorijan, okoliške kraje in ljudi. Bil je eden prvih aktivistov v teh krajih in bil za svoje delo v NOB tudi odlikovan.

Dragi Štefan, v naših srcih in spominu boš še dolgo ostal lik lovca in plemenitega vodnika naše lovske družine.

Člani LD Dolič — A. S.

Janez Golja je umrl 4. septembra 1977, star 78 let. Lovca je postal z 18. letom starosti. Ko je bil star 28 let,

Peter Hrastelj

sta s starejšim bratom vzela v zakup soriško lovišče. A čez nekaj let je nastopila svetovna kriza in zaradi nastalih razmer sta morala zakup opustiti; Janez je postal lovski čuvaj.

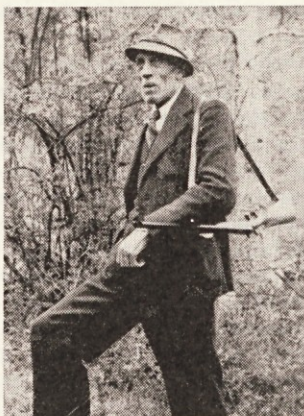
Leta 1947 je bil med ustanovitelji LD Zali log, leta 1959 pa med ustanovitelji LD Sorica. Starešina je bil polnih 25 let. Za uspehe naše LD ima velike zasluge. Veliko truda je zlasti posvetil vzgoji mladih lovcev. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Bil je zelo priljubljen, kar se je izkazalo tudi na njegovi zadnji poti. Spremljali smo ga mnogi domači lovci kakor tudi iz sosednjih LD.

Vedno se ga bomo s hvaležnostjo spominjali.

Lovci LD Sorica — S. K.

Peter Hrastelj iz Laškega, rojen v Hrastniku, je preminil 1. 12. 1977, prav na svoj 72. rojstni dan. Že kot mladenič se je naselil pri svojih sorodnikih v Laškem in postal lovec leta 1932 pri takratnem zakupniku dr. Franju Rošu. Lovstvu je ostal zvest vse do svoje smrti. Član UO ali NO LD Rečica pri Laškem je bil vsa leta obstoja LD, medtem starešina 6 let. Bil je izredno prizadeven in delaven. Vsako leto je delal brezplačno v lovišču več ur, kakor pa je bil dolžan po poslovníku oziroma sklepkih organov LD. Izredno skrb je posvečal vzgoji mladih lovcev v pravilnem odnosu do narave in posebej

Friderik Čuk

do divjadi. Izredno rad je bil v revirju Šmohor, kjer je s posebnim užitek opazoval muflone.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje, ZLD Celje pa mu je podelila posebno priznanje.

Bil je napreden občan in zaveden Slovenec. Že aprila 1941 so ga Nemci aretirali in njega ter njegovo družino izselili v Srbijo. Tam se je vključil v NOB in vneto sodeloval vse do osvoboditve, ko se je vrnil v Laško.

Tu je deloval tudi v drugih društvih, organizacijah in bil občinski odbornik, nazadnje član sveta Krajevne skupnosti Laško. Njegova smrt je za našo LD velika izguba. Dolgo se ga bomo s hvaležnostjo spominjali.

LD Rečica pri Laškem
— J. K.

Friderik Čuk iz Tomaža nad Vojnikom, najstarejši član in častni član LD Vojnik, je umrl 20. dec. 1977, v 88. letu starosti.

Rojen je bil v Črnem vrhu nad Idrijo, od koder je leta 1920 pobegnil pred italijanskimi fašisti, skupaj s svojo ženo, očetom in bratom, v Jugoslavijo.

Član zelene bratovščine je bil 54 let, od tega 6 let starešina, 10 let predsednik nadzor. odbora in prek 20 let lovovodja LD Vojnik. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge, ZLD Celje pa mu je

Ivan Razlag

mesec dni pred njegovo smrtjo podelila posebno priznanje.

Od njega smo se poslovlili na pokopališču v Vojniku številni domači lovci kakor tudi iz sosednjih LD, s petimi lovskeimi prapori.

Dragi Friderik, hvaležni smo ti za vse, kar si storil za napredek lovstva pri nas. Naj ti bo časten spomin!

Člani LD Vojnik — F. K.

Ivan Razlag je postal lovec hkrati z rojstvom naše LD leta 1946 in bil 6 let njen prvi tajnik. Nato je deloval v uprav. odboru LD še do leta 1955, ko je prevzel službo lovskega čuvaja (paznika). Vestno in požrtvovalno jo je opravljal, skrbel za zaupano mu divjad in vsako nepravilnost takoj ostro kritiziral. Spoštovali smo njegov odkritosrčen nastop.

Tudi v organih krajevnih ljudskih oblasti je deloval vse skozi od osvoboditve, bil je tudi aktiven funkcionar v gasilskem društvu in odboru RK.

Predvsem pa je bil kmet, ki je dobro vedel, da je kruh sad zemlje in trdega kmečkega dela. Ljubil je kmečko življenje, slovensko zemljo in divjad kot sestavni del naše lepe narave. Toda težka bolezen ga je zadnji dve leti odtrgala od nje. Čas so mu krajšale revija Lovca in Zlatorogove knjige, ki jih je vse do zadnjega rad prebiral.

Na križevskem pokopališču smo ga 13. nov. 1977, v 76.

letu njegove starosti, z lovskimi častmi položili k večnemu počitku, sredi našega lovišča.

Naj nam njegov lik ostane v trajnem spominu!

LD Križevci pri Ljutomeru

Vinko Gostiša, frizerski mojster v pokoju, aktivist v NOB, igravec in delavec v krajevni skupnosti ter družbenopolitičnih organizacijah, nas je 14. 12. 1977 za vedno zapustil. Zelo je ljubil divjad, rad je zahajal v naravo, toda huda bolezen ga je priklenila na posteljo in mu kmalu pretrgala življenje, staremu komaj 64 let.

Član LD Logatec je bil od njene ustanovitve, prek 30 let. Točen in vesten član UO LD je bil 6 let, od tega 4 leta tajnik. Ob 30-letnici LD je prejel priznanje in diploma, bil pa je tudi odlikovan z znakom za lovske zasluge. Pomembno je zlasti njegovo sodelovanje v kulturno-športni dejavnosti LD kakor tudi pri gojitvi divjadi.

Pokopali smo ga z lovskimi častmi. Saj mu bo lep in trajen spomin!

Logaški lovci — M. R.

Mladi pišejo

Naša psička Baka

Želja se mi je končno uresničila: oče je kupil tri mesece staro lovsko terierko Bako, črno kot krt, le glavico je imela rjavo. Plašno je kukala iz jerbasa, v katerem jo je prinesel domov. Že čez nekaj dni sva si bila velika prijatelja.

Baki je bilo osem mesecev, ko smo se novembrske nedelje odpravili na lov: oče, jaz in Baka. Baka prvič, zato sem se bal zanj in na zad-

njem sedežu avtomobila sem jo krčevito stiskal k sebi. Vedel sem, da gre zelo rada v rov. Delno ji je bilo to že prirojeno, delno se je pa naučila v umetnem rovu, ki ga imamo doma. Toda z lisico se še ni srečala. Še nevarneje pa bo, če pride do jazbeca.

Ko smo izstopili, sem Bako otvezel. Prišli smo v Režonjev les in oče mi je velel Bako izpustiti. Moral sem ji sneti ovratnico. »Da vsaj ne bi hotela v nobeno luknjo,« sem si želel, ker sem se bal zanj. Psička se res ni zmenila za prve lisičine. Nenadoma pa se z nosom pri tleh spusti po pobočju in izgine v brlog ob vznožju hriba. Čakava deset minut, čakava dvajset minut, a Baka od nikoder. Nenadoma pa zagledam onstran hriba v drugi dolini nekaj črnega, ki se nama približuje. »Šment, saj to je Baka!« Ves hrib mora biti prepričen z rovi, da je prišla ven na drugi strani. Toda Baka se nenadoma zopet ustavi in spet izgine. Stečem tjakaj, da pogledam, kam se je Baka zopet vtaknila. Seveda, zopet v lisičino. Ko tako buljim v brlog z izredno ozkim vhodom, za moj hrbtom že jekne strel. Ozrem se in vidim lisico, kako se je zavrtela okrog svoje osi, potem pa urno zbežala. Bila je zadeta, toda premalo, da bi obležala. Urno skočim okrog grmovja, ki mi je zastiralo pogled, in že zopet vidim bežečo lisico, ki mi nenadoma izgine izpred oči, kakor da se je udrla v zemljo. Pohitim še tja in odkrijem star, zapuščen brlog, ki se ga je ranjena lisica poslužila.

Tedaj je pritekla po sledu za lisico tudi Baka. Hotel sem jo zadržati, ji zastaviti pot, ali bil sem prepočasn. Psička je smuknila v rov in v njem začela besno lajati. Medtem je prišel še oče.

»Iz tega rova ranjena lisica ne bo šla. Baka ima še premalo izkušenj in premlada je še, da bi jo zgrabila,« reče oče. »Pojdi po bližnjega lovca, ki ima starega, izkušnega jazbečarja.«

Stekel sem v vas k lovcu, ki je takoj vzel puško, oprčil psa, meni pa zadel kramp in lopato na ramo, češ če bo

Naša psička Baka Garlska

Foto V. Ferluga

treba, bomo kopali. No, zopet nekaj novega!

Ko smo prišli na mesto, je Baka še vedno lajala v rovu. Lovčev jazbečar pa je natezal jermen in kakih pet metrov od vhodne luknje začel kopati v listje. Ko je vtaknil svoj smrček v raz-

brskano listje, ga je sunkovito tudi umaknil: po nosu se mu je pocedila kri. Baka je torej pritisnila lisico k zapuščenemu izhodu.

Po polurnem obleganju lisice je Baka končno pokukala iz luknje. Takrat sem izrabil prilžnost, jo zgrabil in otvezel.

To sliko je poslala za objavo učenka osnovne šole Tanja Švegl iz Radencev in v pismu uredništvu napisala: »Pošiljam vam sliko bratca Francija, ki pa je sedaj že veliko večji. Star je 10 let in v jeseni je le malokatero nedeljo manjkal na skupnem lovu. Na lov hodi z očetom, ki je star in izkušen lovec. Franci pa je gonjač in zna že po lovsko lagati, doma in v šoli.

A tega srnjačka, ki ga prikazuje slika, ni več. Zrastel je v srnjaka in napadal otroke, postajal je vse bolj nevaren. Nespametno je torej prinesli s polja ali z gozda srnjačka, da bi ga udomačili. Taka žival potem ni domača in ne divja ter kmalu postane žrtev psa ali hudobnega človeka. S tem napravimo naravi samo škodo, ne pa usluge. Zato pustimo mladiče divjih živali na polju ali v gozdu, ki sta edino njihov pravi dom!«

Lisica v rovu pa je to izkoristila in se umaknila v drug konec rova.

»Naša dolžnost je, da ranjeno lisico rešimo nadaljnjih muk,« je rekel oče. »Dobiti jo moramo, naj stane kar hoče!«

Morala sta nastopiti v svoji vlogi še kramp in lopata. Lovca sta zavihala rokave in dolgo kopala. Lisici sta morala preprečiti umik globlje v podzemlje. Medtem se je Baka oddahnila in pokazala zopet veliko navdušenje za rov. In lovca sta odločila, da mora, kljub svojim ugovorom, še enkrat v lisičino, češ dovolj je stara in sedaj ima priložnost, da se največ nauči. Lovca sta zamenjala kramp in lopato s puškama. Po desetih minutah je Baki uspelo. Ranjena lisica je skočila iz brloga. Počila sta strela in lisica je obležala v ognju.

To je bilo moje prvo srečanje z lisico v naravi. Mamica je dobila lep lisičji kožuh, psička Baka pa se je za nagrado vso zimo lahko grela v sobi pri peči.

Iztok Ferluga,
učenec 8. r. osn. šole,
Maribor

Lovska kinologija

Druga republiška uporabnostna preizkušnja prepeličarjev

Konec oktobra 1977 je Društvo ljubiteljev prepeličarjev izvedlo drugo republiško uporabnostno preizkušnjo, tokrat v loviščih na območju ZLD Celje.

Za to zahtevno preizkušnjo je bilo prijavljenih 6 psov, nastopili pa so le štirje.

Lovišči sta dali na voljo LD Šmarje pri Jelšah in LD Pristava, za kar jima gre iskrena zahvala. V lovišču prve LD so psi opravili vodno delo

(šarjenje v vodi brez race, šarjenje v vodi za race in prinašanje race iz globoke vode). Psi so to delo opravili izvrstno in dokazali, da je prepeličar v vodnem delu skoraj neprekosljiv.

V drugih disciplinah so bili psi preizkušeni v lovišču Pristava. V zaupanju na kvaliteto prepeličarjev si je prireditelj dovolil kršiti tekmovalni pravilnik o delu na krvnem sledu. Ta namreč predpisuje delo na takem sledu, starem 3 do 6 ur. Prepeličarji pa so bili na tej prireditvi preizkušeni na 20 ur starem umetnem krvnem sledu, ki je bil tudi po dolžini in uporabljeni količini krvi težji, kakor ga predpisuje pravilnik. V lovišču LD Pristava je bila namreč ta dan tudi preizkušnja psov na 20 ur starem umetnem krvnem sledu. Tako so bili tudi za prepeličarje pripravljeni taki sledovi. Zaupanje v kakovost psov ni bilo zaman. Trije psi so bili na sledu uspešni. Vzoren pa je bil Car Poljčanski, vodnik Marjan Grosek iz Ponikve. Pes je sled izdelal mirno in preudarno brez napake ter zato prejel najboljšo oceno.

Izredno močni nalivi so krepko ovirali pse pri nadaljnjem delu. Tako tudi strelce, saj so le s težavo »preskrbeli« divjad, ki smo jo rabili za vleke in prinašanje. Kljub temu pa smo preizkušnjo z združenimi močmi le uspešno končali. K temu so veliko pripomogli požrtvovalni domačini, na čelu z neutrudnim tovarišem Krivcem, predsednikom LD.

Končni uspehi:

1. Arbo, vodnik Saša Vuga, Ljubljana. Odlično šolan pes je dosegel 242 točk, kar je bilo dovolj za I. nagradni razred. Pogoji za ta nagradni razred je ocena 4 na krvnem sledu.

2. Car Poljčanski, vodnik Marjan Grosek iz Ponikve. Izkušen, umirjen in zelo dobro izšolan starejši pes z veliko prakse. Dosegel je 239,5 točke. Na krvnem sledu je prejel najboljšo oceno.

3. Ador Ihanski, vodnik Ciril Nastran iz Radomelj. Zelo dobro izšolan rjavec, ki je pokazal v vseh disciplinah

zelo izenačen uspeh. Dosegel je 234 točk. En pes je bil diskvalificiran. Prireditelj je ponovno dokazala vsestransko uporabnost prepeličarja, saj pse te pisme lahko uporabljamo za vse, razen za jamarjenje. Upajmo, da bo prireditelj več opazovalcem v spodbudo, da bodo pse tudi sami šolali.

Slavko Kovač

Legla lovskih psov

Psi in psice, katerih legla objavljamo, so telesno pozitivno ocenjeni in so uspešno opravili preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ).

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 18. 5. Rejec Stane Brozovič, Zg. Stranje 7, Stahovica.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 21. 5. Rejec Anton Žužek, Jakičevo 1, Velike Lašče.

Leglo 25. 5. Rejec Franc Kaplan, Lipa 6, Struge.

Leglo 15. 5. Rejec Anton Mihečič, Dol. Suhadol 13, Brusnice.

Leglo 20. 5. Rejec Anton Mlakar, Pečovnik 59, Celje.

Leglo 12. 5. Rejec Franc Kastelic, Gaberje 31, Ivančna gorica.

Leglo 22. 5. Rejec Anton Marikič, Ljubija, Mozirje.

Leglo 4. 5. Rejec Jože Bolčan, Roška cesta n. h., Kočevje.

Leglo 21. 5. Rejec Franc Jančev, Setnik 38, Polhov Gradec.

Leglo 10. 4. Rejec Jože Pugalj, Potiskovec, Struge na Dolenjskem.

Leglo 8. 5. Rejec Anton Pugalj, Lipa n. h., Struge.

Resasti istr. goniči (JRGri):

Leglo 18. 4. Rejec Anton Indihar, Rašica n. h., Velike Lašče.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 3. 5. Rejec Fric Kovič, Srednji vrh 17, Gozd Martuljek.

Leglo 22. 5. Rejec Franc Jančev, Mirna 166, Mirna.

Leglo 29. 4. Rejec Jan Oskar, Želnik 35, Radeče.

Leglo 14. 5. Rejec Stane Bačnik, Črnomelj 24, Kočevje.

Leglo 9. 5. Rejec Ivan Virant, Žimarice 9, Sodražica.

Leglo 12. 5. Rejec Ivan Jelenc, Sp. Idrija 152, Spodnja Idrija.

Leglo 12. 5. Rejec Janez Kralj, Cesta JLA 5, Tržič.

Leglo 7. 5. Rejec Zvone Novoselec, Zoisova 42, Bohinjska Bistrica.

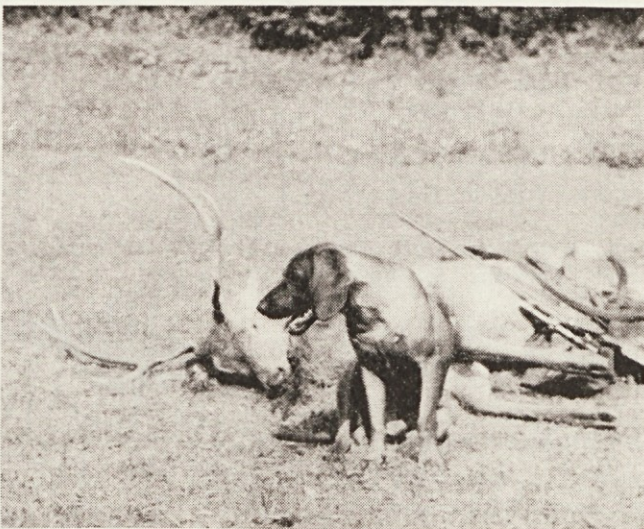
Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 6. 5. Rejec Stane Hribnik, Puštal 82, Škofja Loka.

Leglo 1. 5. Rejec Mirko Strazišar, Streliška 12, Kočevje.

Bavarski barvar, ko je uspešno pripeljal po jelenovem krvnem sledu lovca do plena

Foto J. Vester

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 25. 5. Rejec Franc Križnik, Vojnik 52, Vojnik.

Leglo 24. 3. Rejec Adolf Čebul, Čečovje 4, Ravne na Koroškem.

Leglo 3. 5. Rejec Franc Ivenčnik, Sveteljka, Dramlje 3 b.

Leglo 5. 5. Rejec Albert Medved, Trbovlje, Trg revolucije 16.

Leglo 20. 5. Rejec Ivan Lesinšek, Prošenbrog 48, Globoko.

Leglo 2. 5. Rejec Janez Gliha, Oražnova 17, Kostanjevica na Krki.

Leglo 7. 5. Rejec Milan Očep, Črni vrh 20, Tabor.

Leglo 14. 5. Rejec Franc Fišter, Naklo 23, Naklo.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJki):

Leglo 18. 5. Rejec Stane Kotnik, Kersnikova 20, Celje.

Leglo 9. 5. Rejec Jožef Blaško, Cebejeva 21, Ajdovščina.

Jazbečarji resasti (JRJri):

Leglo 15. 4. Rejec Anton Sever, Žice 47, Zg. Ščavnica.

Špringer španjeli (JRŠŠ):

Leglo 29. 5. Rejec Srečo Brezovar, Žužemberk 162, Žužemberk.

Leglo 28. 5. Rejec Lovro Šuler, Iztokova 15, Kromberk, Nova Gorica.

Leglo 20. 5. Rejec Franc Hrovatič, Verače 10, Podčetrtek.

Leglo 7. 5. Rejec Vlado Skok, Prebold 134, Prebold.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 8. 5. Rejec Mirko Dolamič, C. v Rošpoh 31, Kamnica.

Leglo 15. 5. Rejka Vesna Lindtner, Celovška 44, Ljubljana.

Leglo aprila. Rejec Franc Hočevan, Cankarjeva 21, Kamnik.

Leglo 4. 5. Rejec Martin Groznik, Vrhpolje 113 a, Vipava.

Leglo 4. 5. Rejec Jože Kogelnik, Podklanc 5, Dravograd.

Leglo 29. 3. Rejec Anica Počivavšek, Ulica 1. junija 26 a, Trbovlje.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 17. 5. Rejec Miro Stopar, Jožeta Polajnarja 9, Sezana.

Leglo 24. 4. Rejec Jože Obreht, Pot na okope 66, Maribor.

Leglo 3. 6. Rejec Anton Vester, Zgoša 32 a, Begunje.

Bretonski ptičarji (JREb):

Leglo 24. 5. Rejec Dušan Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

Nemški kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 18. 5. Rejec Anton Holsedl, Jurij 17, Rogašovci.

Leglo 18. 5. Rejec LD Spodnje Ptujsko polje, Markovci.

Leglo 20. 5. Rejec Drago Miljevič, Radenci 111, Radenci.

Leglo 10. 5. Rejec Štefan Bedič, Petrovci 32, Petrovci.

Leglo 10. 5. Rejec Rudi Gabrič, Strma pot 6, Krško.

Leglo 11. 5. Rejec Ivan Debelak, Sp. Stari grad 33, Stari grad.

Leglo 15. 4. Rejec Martin Pavlinič, Hum 21, Ormož.

Nemški ostrodlaki ptičarji (JRPos):

Leglo 14. 5. Rejec Ivan Cipot, Stogovci 41, Apače.

Leglo 12. 5. Rejec Jože Bubnik, Gasilska 7, Koper.

Avstrijski žigci (brandl) (JRBrb):

Leglo 27. 5. Rejec Maks Šarman, Jenkova 78, Maribor.

Labrador retriever (JRLR):

Leglo 17. 4. Rejec Marija Jereb, Naklo 171, Naklo.

Poentri (JRPo):

Leglo 18. 4. Rejec Radovan Žigon, Škofije 70/c, Koper.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Lida boljša kakor Cigo

»Moj Cigo je tako pameten,« pravi lovec, »da ve, sem divjad smrtno zadel, ali samo opraskal.«

»To ni nič proti moji psički Lidi,« odgovori uradnik. »Žena pravi, da doma vedno laja, ko v službi kozle streljam.«

A. Pajtler

»Koliko jih pa je?«

Pogon na divje prašiče je šel h koncu, ko naenkrat vodja lova Franc zavpije:

»Pazi, prašiči v levo!«

Prašiči so ležali na majhni vzpetini v visoki praproti blizu Valterjevega stojišča. Brž

ko so se črnuhi dvignili, so gonjači obstali, slišal se je le lajež psa Barija ter silen trušč. Lomile so se veje in hrstelo je po zmrznjenem snegu, ko da bi se sloni zapodili skozi goščavo.

Lovec Valter je ta trušč zaradi bližine seveda najbolje slišal. Še do danes ni ugotovljeno, ali ni imel pri sebi dovolj municije, ali pa ga je zvilo v črevesju, da je proti pričakovanju na ves glas zaklical:

»Koolikooo jiiih pa jeee?«

Seveda je trušč na mah utihnil, se obrnil proč od Valterja in že je na sosednjem stojišču, kjer je stal Jurij, odjeknil strel:

»Eden je padel, sedem jih je šlo naprej!« je Jurij normalno glasno odgovoril Valterju na zastavljeno vprašanje.

Valter se je po lovu nekam sumljivo prestopal in kmalu — brez slovesa — izginil domov.

Alfonz Koser, LD Rogatec

Tri stvari in dve šaljivi

— Tri stvari so, ki so dobre samo, če so vroče: kava, ženska in gamsja juha.

Janez: »Eh, včasih so bili za lov zlati časi. Spominjam se, da smo šestdesetega leta na enem pogonu uplenili kar 100 zajcev.«

Francelj: »Lani si pa govoril le o 50 zajcih.«

Janez: »Kot izprašani lovec bi já moral vedeti, da se zajci hitro množijo!«

Mali Janezek, ki ni bil deležen lovske vzgoje, vpraša strica:

»Stric, a se ti bojiš?«

Stric, ki se je ravnokar odpravljal na lov, odgovori:

»Ne. Le zakaj naj bi se bal?«

»Zakaj pa potemtakem vzameš puško, kadar se odpravljáš na lov?«

Nabral JP

Za teden gozdov,
od 22. do 28. 5. 1978

»Kdo je ta prašič v gozdu?«

MALI OGLASI

Mreže za vrtno in druge ograje — v višini po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodaj lovski puški: tricevko Suhl, kal. 16-16 — 7 × 65 R, s strelnim daljnogledom 4 ×; karabin, kal. 8 × 57 IS, s strelnim daljnogledom 4 ×, izdelek kranjske puškarne. — Drago Bitenc, Strniševa 12, 61231 Črnuče.

Kupim goniča, ostrega za gonjo lisice. — Albert Ogris, Zg. Legen 45, 62380 Slovenj Gradec.

Kratkodlake istrijanke, stare po 3 mesece, prav dobrih staršev, in **kratkodlakega istrijanca,** starega dve leti, s prav dobro telesno oceno, prodam. — Franc Jakše, Orehovica 25, 68310 Šentjernej.

Boroveljsko lovsko bokarico, kal. 7,65 — 12, z montiranim daljnogledom in menjalnima cevema, kal. 12-12, prodam. Informacije po telefonu (064) 75 433.

Kupim knjigi Zlatorogove knjižnice Lovske trofeje na Slovenskem in Po mojih lovskih stezah; **prodaj skoraj novo češko bokarico,** kal. 12/70 — 7,65 R. — Borut Klanjšček, Gregorčičeva 4, 65220 Tolmin, telefon (065) 81 487.

Prodaj dva mlada nemška ptičarja — žimavca iz odličnega legla, poležena 25. 12. 1977, psarne »Rožni vrt«. Sta lepa eksemplarja, lepe zunanosti in že kažete zasnove dobrih lastnosti (ostroost, dober nos), sta tetovirana. Vse informacije po telefonu (061) 313 000.

Lovci, odprta je puškarska delavnica v Ljubljani, Komenskega ulica 13. Informacije v trgovini Lovca v Ljubljani. — Ing. Milan Tomažinič, Tugomerjeva 10, Ljubljana.

Brezpetelinko znamke Monte Carlo, kal. 12-12/70, prodam. — Franci Kosi, Vogričevci 40, 69240 Ljutomer.

Prodaj nemške kdl. ptičarje, rjavo se-raste barve — psa in psički — stare po dva meseca. — Avgust Kosi, Črna vas 310, 61000 Ljubljana.

Kdl. istrskega goniča — psico, staro 7 let, z dobro telesno oceno in z uspešno preizkušnjo, prodam. — Urban Maver, Obloke 19, 65242 Grahovo ob Bači.

Prodaj lepo razvito brak-jazbečarko, staro 11 mesecev. — Ivan Kos, Žlebič 41, 61310 Ribnica.

Prodaj novo češko bokarico, kal. 7 × 57 R-12, z daljnogledom Kahles Helia Super 4 × 32 — Suhl montaža. Vse v odličnem stanju. — Ljubo Ličer, Žagarjeva 1, 65220 Tolmin.

Balkanskega goniča — psico, staro 2 leti, s prav dobro telesno oceno in še brez PNZ, prodam. — Anton Podraž, Gradiček 6, 61301 Krka.

Društvo ljubiteljev ostrorakih ptičarjev ima svoj redni občni zbor, ki bo v soboto, 20. maja 1978, ob 9. uri v Klubu delegatov, Ljubljana, Puharjeva 7.

K udeležbi vabi izvršni odbor DLOP

AUTAN
odganja insekte

BAYER

Komarjem zlahka ubežite z AUTANOM kožo si natrite

Komarje je na prostem nesmiselno uničevati, možno pa jih je učinkovito odganjati

AUTAN na koži zanesljivo odganja komarje, klope in drug mrčes.

AUTAN nanesimo na kožo: njegov za človeka sicer prijeten vonj odganja komarje ure in ure.

AUTAN se vedno dobro obnese v hiši pri odprtih oknih ali na prostem pri delu, športu, na lovu.

AUTAN ne draži kože, zato je primeren tudi za občutljivo, otroško kožo.

AUTAN v obliki solucije, mleka in spraya dobite v vseh poslovalnicah LOVCA v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novi Gorici.

NOVOST — AUTAN STICK!

AUTAN proizvaja: Bayer-Pharma Jugoslavija, Ljubljana.

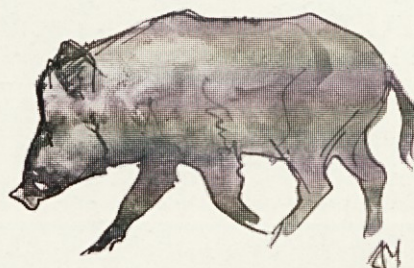
Markirani divji prašiči

Gojitveno lovišče Žitna gora obvešča, da je v okviru raziskovalne naloge o proučevanju življenjskega prostora divjega prašiča v Sloveniji pričelo markirati divje prašiče.

V tem letu odlovljeni in spuščeni divji prašiči so označeni na uhlju s plastičnimi markicami (ca. 2 × 2 cm) rdeče-oranžne barve.

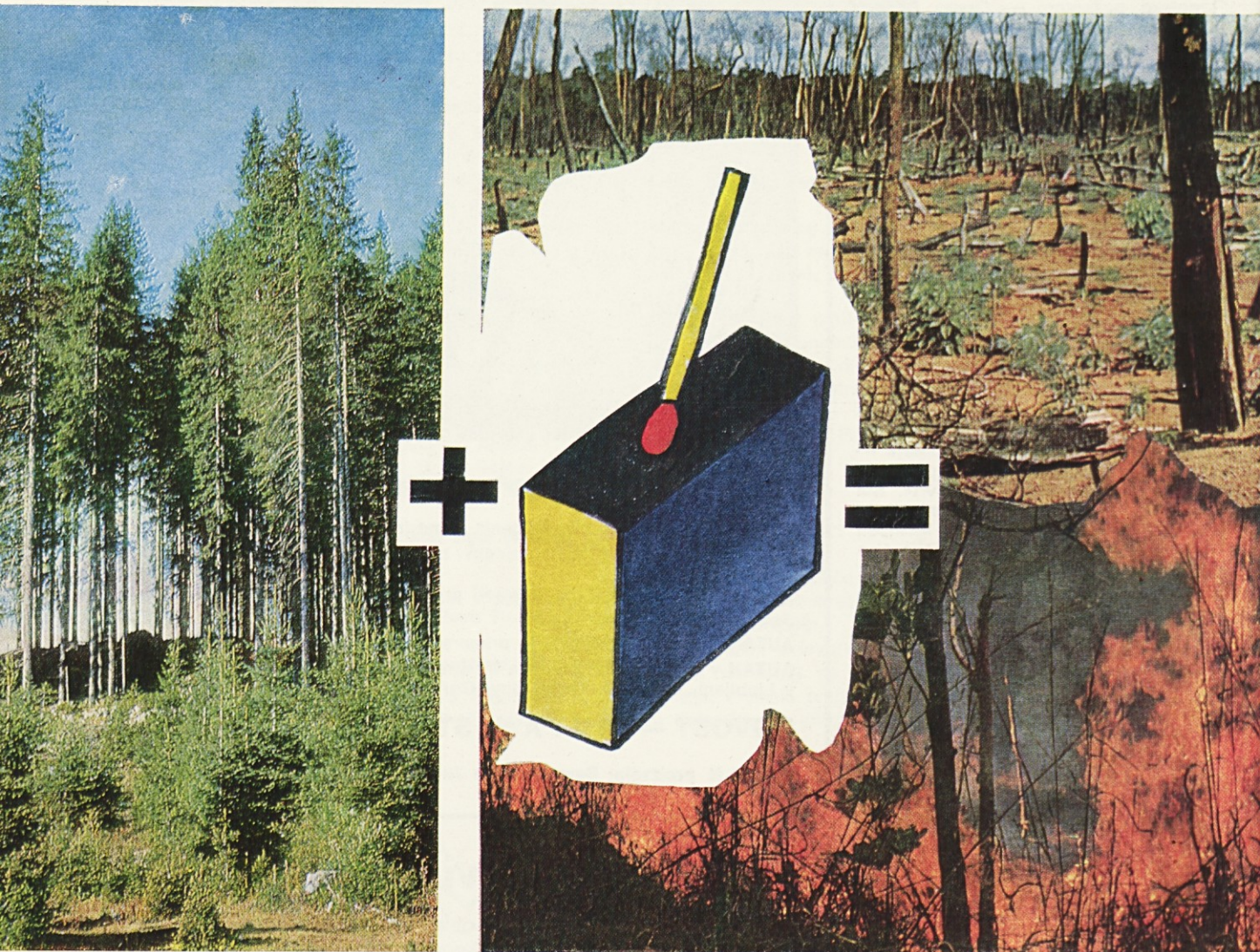
Prosimo vse lovske organizacije, da o opažanjih ali uplenitvi markiranih divjih prašičev sporočajo na naslov:

**UPRAVA GL
ŽITNA GORA
Župančičeva 9
LJUBLJANA
Telefon (061) 21 819**

VARUJMO GOZDOVE!

TEDEN GOZDOV,
od 22. do 28. maja 1978

KADILCI — vzdržite do doma! Prihranili boste cigareto in gozdu ter divjadi ne boste povzročili uničenja!

KMETJE — nevarno je zažigati travniške odpadke v gozdu in v njegovi bližini!

IZLETNIKI — ogenj ne spada v naravo!

LOVCI — če bi kdo kuril v gozdu ali v njegovi bližini, ga opozorite! Tudi sami bodite vsem dober zgled!

In kaj pravi zakon o gozdovih? Za kurjenje ognja v gozdu ali v njegovi bližini 5000 do 10 000 dinarjev kazni!